Nr 4: I och II.

Ankom till riksdagens kansli den 27 april 1920 kl. 3 e. m.

Utlåtande angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1921 fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet, avd. I, Departementet, och avd. II, Lantförsvaret.

(1:a avd.)

I förslaget till riksstat för år 1921 har Kungl. Maj:t upptagit anslagen å fjärde huvudtiteln, försvarsdepartementet, under följande huvudavdelningar:

I. Departementet.
II. Lantförsvaret.
III. Sjöförsvaret.

I föreliggande utlåtande har utskottet behandlat de under avd. I och II ingående anslagen.

I. Departementet.

1:o) Kungl. Maj:t har under denna huvudavdelning upptagit anslaget till departementschefen såsom oförändrat ordinarie anslag med 17,000 kronor. Departementschefen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må upptaga ordinarie anslaget till departementschefen med oförändrat belopp, 17,000 kronor.

Departementet.

2:o) Enligt förut under riksdagen fattat beslut har riksdagen under förevarande huvudtitel uppfört ett ordinarie anslag till försvarsdepartementet för år 1921 med 199,000 kronor, varom utskottet velat

erinra.

II. Lantförsvaret.

A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

Förstärkning av arbetskrafterna i arméförvaltningen.

[1.]

3:o) Kungl. Maj:t har under åberopande av punkt 1 i det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 7 januari 1920 föreslagit riksdagen att till förstärkning av arbetskrafterna i arméförvaltningen å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 35,800 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer å sid. 14 och 15 av åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, till *förstärkning av arbetskrafterna i arméförvaltningen* å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 35,800 kronor.

Avlöningsanslaget.

[2.]

4:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2) att

dels — med godkännande av de vid statsrådsprotokollet den 7 januari 1920 fogade förslagen till nya stater för generalitetet, generalstaben, ridskolan, skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, truppförband av infanteriet, kavalleriet och artilleriet, militärbefälet på Gottland, överstelöjtnanter och majorer vid de sex fördelningskavalleriregementena, artilleriets fabriker och tyganstalter, fortifikationen, ingenjörkårerna och fälttelegrafkåren, officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen, trängkårerna, intendenturkåren samt garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden — minska ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl., nu 21,975,000 kronor, med 2,000 kronor till 21,973,000 kronor;

dels medgiva, att uppkommande besparingar å de för manskapets avlöning i vederbörande truppförbandsstater uppförda medel må, efter Kungl. Maj:ts beprövande, under år 1921 användas för anställande av furirer av andra klassen utöver det antal, som i staten för vederbörligt regemente finnes angivet;

dels medgiva, att högst 4 kvinnliga elever må anställas vid vart och ett av arméns garnisonssjukhus samt militärsjukhusen i Skövde och Visby mot ersättning av fri bostad med värme och lyse samt kost och tvätt i likhet med övrig sköterskepersonal, ävensom att härav föranledda kostnader må gäldas från de anslag, varifrån motsvarande kostnader för sjukhusens ordinarie sjuksköterskepersonal bestridas;

dels medgiva, att tillfällig förhöjning i dagavlöningen må under år 1921 utbetalas till nedannämnda manskap vid armén med följande belopp, nämligen:

till furir av 1. och 2. klassen (likställd beställningsman, musikfurir av 2. klassen) med 50 öre; till korpral (konstapel, likställd beställningsman, musikkorpral, musikkonstapel samt korpral, indelt) med 35 öre; till vicekorpral (likställd beställningsman, musikvicekorpral, musikvicekonstapel samt vicekorpral, indelt) med 20 öre; till menig beställningsman (menigt musikmanskap samt menig beställningsman, indelt) med 20 öre; och till menig volontär (menig, indelt) med 30 öre;

dels medgiva att kostnaderna för berörda förhöjning i dagavlöningen må bestridas från anslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl.;

dels medgiva, att från anslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. må under år 1921, i huvudsaklig överensstämmelse med de i kungl. breven den 31 december 1918 angivna grunder, utbetalas rekapitulationspremier till fast anställt manskap i armén, som tager förnyad anställning, ävensom anställningspremier till f. d. fast anställt manskap vid armén, som tager annan fast anställning än som musikvolontär vid samma truppslag, vid vilket vederbörande förut genomgått fullständig soldatutbildning;

dels medgiva, att uppkommande besparingar i de för sjukvårdsmanskapets avlöning i vederbörande truppförbandsstater uppförda medel må, efter Kungl. Maj:ts beprövande, under åren 1920 och 1921 användas för beredande av fyllnad till furirs av första klassen löneförmåner åt sjukvårdsfurirer av andra klassen, som visa sig därav förtjänta;

dels ock medgiva, att till bataljonsläkare vid fältläkarkåren och läkare på reservstat, vilka åtaga sig att fullgöra tjänst vid armén å tid, varunder de icke författningsenligt äro tjänstgöringsskyldiga, må utbe-

talas ersättning med belopp, som Kungl. Maj:t med hänsyn till föreliggande omständigheter äger bestämma.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 15—88.

Kungl. Maj:ts förslag.

Förutom de förändringar i gällande *stater för staber och truppförband m. fl.*, som påkallas av 1914 års härordnings genomförande samt de beslutade omorganisationerna av fältläkare- och fältveterinärkårerna, hava följande ändringar i förhållande till innevarande års stater av Kungl. Maj:t föreslagits.

I staten för generalstaben ingående anvisning till vikariatsersättning under semester för civila beställningshavare har höjts från 530 kronor till 645 kronor.

Å ridskolans stat beräknad beklädnadsersättning för viss stallpersonal har ökats från 60 kronor till 120 kronor för man och år.

De i staten för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet upptagna arvodena till förvaltare och väbel, vartdera å 912 kronor 50 öre, hava ökats till 1,200 kronor. Vidare har å samma stat beräknats helt dagtraktamente i stället för hittills utgående halvt dagtraktamente till skolans elever. Förslag rörande traktamentenas höjning framlades för 1917 års riksdag, men vann då icke riksdagens godkännande. Departementschefen har emellertid funnit starka billighetsskäl tala för ett tillerkännande av denna förmån, som tillkommer elever vid övriga likartade skolor, jämväl åt eleverna vid infanteriskjutskolan.

För militärläkares undervisning m. m. beräknade 23,650 kronor hava överflyttats från detta anslag till undervisningsanslaget.

Å staten för Svea artilleriregemente har uppförts en för generalstabens stalletablissemang avsedd beställning såsom hovslagarefurir av andra klassen.

Under staten för intendenturkåren upptagen anmärkning rörande dagtraktamente åt intendents- och förvaltareaspiranter har för undvikande av vissa konsekvenser, som kunde bliva en följd av dess nuvarande avfattning, omformulerats.

I staten för garnisonssjukhuset i Stockholm har förutom en del smärre jämkningar, avlöning till ett examinerat apoteksbiträde uppförts med 4,000 kronor, portvaktens avlöning höjts från 400 till 1,200 kronor och avlöning upptagits för ytterligare ett köksbiträde och ett tvättbiträde ävensom för en automobilförare, varjämte anslagsposterna till extrapersonal ökats från 1,000 till 3,000 kronor. Sammanlagda ökningen i denna stat uppgår till 10,100 kronor.

Jämväl å staterna för garnisonssjukhusen å Karlsborg och i Boden hava ett par mindre förhöjningar ägt rum.

Till *gottgörelse för tjänstehästar* hava för år 1921 beräknats 498,945 kronor mot 523,000 kronor för innevarande år.

Till *arvoden* åt viss personal hava för år 1921 beräknats 594,861 kronor 32 öre, vilket belopp med 48,702 kronor 25 öre överstiger det för innevarande år såsom erforderligt upptagna beloppet. Ökningen är föranledd dels av höjning i nu utgående arvoden, dels av att å detta anslag upptagits förut av andra anslag bestridda arvoden, dels ock av att vissa nya arvoden ansetts böra för år 1921 beräknas.

Beträffande *övriga* å avlöningsanslaget för år 1920 upptagna anslagsposter hava några förändringar i beloppen icke av Kungl. Maj:t ansetts erforderliga.

Kungl. Maj:t har vidare begärt riksdagens medgivande att använda uppkommande besparingar å manskapets i stat upptagna avlöning för anställande av övertaliga furirer av andra klassen samt i vissa fall för beredande av förhöjd avlöning åt sjukvårdsfurirer, att anställa 4 kvinnliga elever vid vissa sjukhus samt att utbetala ersättning till vissa läkare, som fullgöra tjänst utan att därtill författningsenligt vara skyldiga. Vidare har medgivande äskats att under år 1921 liksom under innevarande år från detta anslag utbetala tillfällig förhöjning i dagavlöningen åt visst manskap vid armén ävensom rekapitulationspremier åt fast anställt manskap vid förnyad anställning och anställningspremier till visst f. d. fast anställt manskap.

Kungl. Maj:ts beräkning över samtliga utgifter under anslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. år 1921 slutar å 23,177,176 kronor 97 öre enligt nedanstående sammanställning.

A. Lön, dagavlöning, tjänstgöringspenningar, arvoden, ersättning för bränsle och lyse åt underofficerare och vederlikar m. fl. avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater	kronor	20,841,405: 35
B. Inkvarterings- och servisbidrag, förslagsvis	»	1,088,307: —
C. Ökad avlöning för de till tjänståldern 27 äldsta bataljonsläkarna och 13 äldsta bataljonsveterinärerna	»	43,445: —
D. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid vissa infanteritruppförband	»	5,000:—

E. Fyllnad till fanjunkares dagavlöning åt sergeanter, kommenderade såsom biträden hos regementsintendenter, samt arvoden till sjukvårds- och hovslagarbeställningsmän, förordnade att förrätta sjukvårdsförråds- resp. hovslagarunderofficers åligganden, förslagsvis	kronor	14,185: 50
F. Lönetillägg åt vissa furirer, förslagsvis	»	40,000: —
G. Dagavlöning åt indelt manskap	»	28,796: 80
H. Kostnader för musikelever vid infanteriet	»	8,800: —
I. Ersättning åt vissa löntagare i följd av arméns omorganisation	»	1,431: —
J. Gottgörelse för tjänstehästar	»	498,945: —
K. Vissa arvoden m. m.	»	594,861: 32
L. Oförutsedda utgifter för uppehållande tillfälligtvis av furage- och sjukvårdsuppbördsmanna- samt köksföreståndarbefattningar ävensom för anställande tillfälligtvis av maskinister, eldare, kokerskor, tillsyningsmän m. fl. och för ändring i utgående arvoden, förslagsvis	»	12,000: —
	Summa kronor	23,177,176: 97

På grund av Kungl. Maj:ts beslut om uppskov tillsvidare med uppsättandet av Norrbottens kavallerikår har emellertid nyssnämnda belopp ansetts kunna minskas med de i kavallerikårens stat upptagna avlöningsförmåner för officerare och underofficerare eller med 48,027 kronor 50 öre. Anslagsbehovet skulle härigenom kunna nedbringas till 23,129,149 kronor 47 öre.

Med anledning av under året inträffade vakanser i såväl befäls- som manskapsgraderna skulle emellertid utgifterna under anslaget komma att — även med hänsyn till att från detsamma skola bestridas kostnaderna för den tillfälliga höjningen av dagavlöningen samt för anställnings- och rekapitulationspremier — understiga de beräknade. Liksom för de senare åren ägt rum, har Kungl. Maj:t därför upptagit avlöningsanslaget i riksstaten med något lägre belopp än det beräknade. I överensstämmelse med vad som ägt rum beträffande avlöningsanslaget för innevarande år, har anslaget ansetts kunna nedsättas med 5 procent av det beräknade beloppet.

Anslaget skulle följaktligen för år 1921 uppgå till 21,972,691 kronor 99 öre, vilket belopp avrundats till 21,973,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om 1921 års stater hava icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottets yttrande.

I fråga om den tillfälliga förhöjningen i dagavlöningen åt visst manskap vid armén vill utskottet erinra om att denna tillfälliga förhöjning, enligt vad riksdagen i särskild skrivelse anmält, är att betrakta såsom tillfällig löneförbättring. Enligt utskottets mening synes nu ifrågavarande förhöjning i dagavlöningen böra tillerkännas jämväl förrådsvaktmästare, varvid förhöjningens belopp torde böra bestämmas till 50 öre om dagen eller samma belopp, som utgår till furir.

De av Kungl. Maj:t begärda medgivandena av riksdagen rörande vissa ändrade medelsdispositioner har utskottet ansett sig böra tillstyrka.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må Minskat anslag.

a) — med godkännande av de vid statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 7 januari 1920 fogade förslagen till nya stater för generalitetet, generalstaben, ridskolan, skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, truppförband av infanteriet, kavalleriet och artilleriet, militärbefälet på Gottland, överstelöjtnanter och majorer vid de sex fördelningskavalleriregementena, artilleriets fabriker och tyganstalter, fortifikationen, ingenjörkårerna och fälttelegrafkåren, officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen, trängkårerna, intendenturkåren samt garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden (se Bil. 1—70) — *minska* ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl., nu 21,975,000 kronor med 2,000 kronor till 21,973,000 kronor;

b) medgiva, att uppkommande besparingar å de för manskapets avlöning i vederbörande truppförbandsstater uppförda medel må, efter Kungl. Maj:ts beprövande, under år 1921 användas för anställande av furirer av andra klassen utöver det antal, som i staten för vederbörligt regemente finnes angivet;

c) medgiva, att högst 4 kvinnliga elever må anställas vid vart och ett av arméns garnisonssjukhus samt militärsjukhusen i Skövde och Visby mot ersättning av fri bostad med värme och lyse samt kost och tvätt i likhet med övrig sköterskepersonal, ävensom att härav föranledda kostnader må gäldas

från de anslag, varifrån motsvarande kostnader för sjukhusens ordinarie sjuksköterskepersonal bestridas;

d) medgiva, att tillfällig förhöjning i dagavlöningen må under år 1921 utbetalas till nedannämnda manskap vid armén med följande belopp, nämligen:

till furir av 1. och 2. klassen (likställd beställningsman, musikfurir av 2. klassen, förrådsvaktmästare) med 50 öre; till korpral (konstapel, likställd beställningsman, musikkorpral, musikkonstapel samt korpral, indelt) med 35 öre; till vicekorpral (likställd beställningsman, musikvicekorpral, musikvicekonstapel samt vicekorpral, indelt) med 20 öre; till menig beställningsman (menigt musikmanskap samt menig beställningsman, indelt) med 20 öre; och till menig volontär (menig, indelt) med 30 öre;

e) medgiva, att kostnaderna för berörda förhöjning i dagavlöningen må bestridas från anslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl.;

f) medgiva, att från anslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. må under år 1921, i huvudsaklig överensstämmelse med de i kungl. breven den 31 december 1918 angivna grunder, utbetalas rekapitulationspremier till fast anställt manskap i armén, som tager förnyad anställning, ävensom anställningspremier till f. d. fast anställt manskap vid armén, som tager annan fast anställning än som musikvolontär vid samma truppslag, vid vilket vederbörande förut genomgått fullständig soldatutbildning;

g) medgiva, att uppkommande besparingar i de för sjukvårdsmanskapets avlöning i vederbörande truppförbandsstater uppförda medel må, efter Kungl. Maj:ts beprövande, under åren 1920 och 1921 användas för beredande av fyllnad till furirs av första klassen löneförmåner åt sjukvårdsfurirer av andra klassen, som visa sig därav förtjänta;

h) medgiva, att till bataljonsläkare vid fältläkarkåren och läkare på reservstat, vilka åtaga sig att fullgöra tjänst vid armén å tid, varunder de icke författningsenligt äro tjänstgöringsskyldiga, må utbetalas ersättning med belopp, som Kungl. Maj:t med hänsyn till föreliggande omständigheter äger bestämma.

5:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 3) hemställer utskottet, Extra lönetillägg. [3.]

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1920 angivna grunder, av *extra lönetillägg* åt vissa betjänte, som åtnjuta avlöning från fjärde huvudtitelns medel, å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 125 kronor.

6:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 4) får utskottet hemställa, Ökade arvoden åt lärarpersonalen vid skjutskolan. [4.]

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, för beredande av *ökade arvoden åt lärarpersonalen vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet* å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 4,300 kronor.

7:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5) att för utbetalande av tillägg till dagavlöning åt indelt manskap under tjänstgöring i egenskap av underbefäl, instruktör eller beställningsman vid skolor och övningar utom vanliga repetitionsövningar å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 96,600 kronor. Dagavlöningstillägg åt indelt manskap. [5.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 90 och 91 i åberopade statsrådsprotokollet.

För utbetalande av tillägg till dagavlöning åt indelt manskap har i 1920 års riksstat upptagits ett belopp av 94,300 kronor. Den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen av ifrågavarande anslag med 2,300 kronor är avsedd för beredande åt indelta korpraler, vicekorpraler och meniga beställningsmän av enahanda dagavlöningstillägg, som för närvarande utgår till meniga indelta.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må för utbetalande av *tillägg till dagavlöning åt indelt manskap* under tjänstgöring i egenskap av underbefäl, instruktör eller beställningsman vid skolor och övningar utom vanliga repetitions- Ökat anslag.

övningar å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 96,600 kronor.

Mötesbidrag. [6.]

8:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6) att för tilldelande av mötesbidrag åt vissa officerare och underofficerare jämte vederlikar å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 35,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 92—94 i åberopade statsrådsprotokollet.

Under de senare åren har å riksstaten varit upptaget ett extra förslagsanslag för tilldelande av mötesbidrag åt vissa officerare och underofficerare med vederlikar vid icke kasernerade infanteriregementen. Med hänsyn till att vissa av de regementen, för vilka bidrag hittills upptagits, snart beräknats kunna inflytta helt eller delvis i för dem avsedda etablissemang, har Kungl. Maj:t ansett, att en nedsättning i det för mötesbidrag under år 1920 beräknade beloppet, 80,000 kronor, skulle kunna ske till 35,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

Minskat anslag.

att riksdagen må för tilldelande av *mötesbidrag* åt vissa officerare och underofficerare jämte vederlikar å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 35,000 kronor.

Provisoriskt avlöningstillägg i Boden. [7.]

9:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 7) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, för beredande av *provisoriskt avlöningstillägg åt officerare m. fl. vid till Boden förlagda truppförband och formationer* å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 67,600 kronor.

Tillfällig löneförbättring. [8.]

10:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående beviljande av anslag till tillfällig löneförbättring under år 1921 för viss personal vid armén (punkt 8) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

11:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 9) får utskottet hemställa, Rekryteringskostnader. [9.]

att riksdagen må Oförändrat anslag.

a) i riksstaten för år 1921 uppföra ordinarie reservationsanslaget till rekryteringskostnader med oförändrat belopp eller 810,950 kronor,

b) medgiva, att från den under förevarande anslag upptagna posten till anställnings- och avskedspremier må till värnpliktig, som under utbildningsåret 1919—1920 genomgått fullständig soldatutbildning och under år 1921 vinner annan fast anställning än som musikvolontär vid samma truppslag, där soldatutbildningen ägt rum, utbetalas anställningspremie efter samma grunder, som gälla beträffande dylik premies utbetalande till värnpliktig, vilken under pågående tjänstgöring tager sådan anställning.

12:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10) att, med godkännande av vid statsrådsprotokollet den 7 januari 1920 fogade förslag till stater för officerare och underofficerare å reservstat vid armén samt för fältläkarkårens reservstat öka ordinarie förslagsanslaget till arméns reservstater, nu 462,000 kronor, med 20,300 kronor till 482,300 kronor. Arméns reservstater. [10.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid 103—105.

Ifrågavarande anslag har beräknats i enlighet med förut godkänd plan.

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot hvad Kungl. Maj:t föreslagit, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med godkännande av vid statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 7 januari 1920 fogade förslag till stater för officerare och underofficerare å reservstat vid armén samt för fältläkarkårens reservstat öka ordinarie förslagsanslaget till arméns reservstater, nu 462,000 kronor, med 20,300 kronor till 482,300 kronor. Ökat anslag.

Höjning av dagtraktamentena.

[11.]

13:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11) att för bestridande av kostnaderna för den av 1918 års riksdag beslutade tillfälliga höjning av de enligt resereglementet samt reglementet för arméns avlöning under fred utgående dagtraktamentena å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 300,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 108—110 i statsrådsprotokollet.

Med anledning av den rådande dyrtiden medgav 1918 års riksdag, att de enligt resereglementet samt reglementet för arméns avlöning under fred utgående dagtraktamentena finge tillsvidare höjas med vissa närmare angivna belopp.

För bestridande av härav föranledda kostnader har å extra stat för vartdera av åren 1919 och 1920 anvisats ett förslagsanslag av 250,000 kronor.

Kungl. Maj:t har nu begärt, att för år 1921 måtte anvisas ett belopp av 300,000 kronor för bestridande av ifrågavarande traktamentsförhöjningar. Höjningen är föranledd av att de verkliga utgifterna under anslaget visat sig överskrida det förut beviljade anslagets summa, varjämte anslaget ansetts böra jämväl bära kostnaderna för en del av den ersättning, som av Kungl. Maj:t funnits böra utgå till vissa läkare under särskild tjänstgöring.

Under erinran om att innevarande års riksdag medgivit en ytterligare förhöjning av ifrågavarande traktamenten, vilken förhöjning även skall bestridas av detta anslag, får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

Ökat anslag.

att riksdagen må för bestridande av kostnaderna för tillfällig *höjning av* de enligt resereglementet samt reglementet för arméns avlöning under fred utgående *dagtraktamentena* å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 300,000 kronor.

Flyttningsersättning.

[12.]

14:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12) att öka ordinarie förslagsanslaget till flyttningsersättning, nu 46,500 kronor, med 53,500 kronor till 100,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 110—112 i åberopade statsrådsprotokollet.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna ökningen av ifrågavarande anslag är föranledd av de vidtagna taxeförhöjningarna vid såväl statens som flertalet enskilda järnvägar.

Frågan om fastställande av särskilda grunder för flyttningsersättnings utgående, vartill förslag framlagts av arméns och marinens avlöningssakkunniga, har ej av departementschefen ansetts böra avgöras förrän i samband med en definitiv lönereglering för arméns personal. Liksom hittills har det ansetts böra ligga i Kungl. Maj:ts hand att efter prövning i varje fall avgöra dessa ersättningsfrågor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till flyttningsersättning, nu 46,500 kronor, med 53,500 kronor till 100,000 kronor. Ökat anslag.

15:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13) att öka ordinarie reservationsanslaget till resestipendier, nu 28,500 kronor, med 3,000 kronor till 31,500 kronor. Resestipendier. [13.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 113—115 i åberopade statsrådsprotokollet.

Den av Kungl. Maj:t begärda anslagshöjningen är avsedd för ökning av resestipendierna åt officerare vid generalstaben med 1,000 kronor och för beredande av resestipendier åt officerare i flygtjänst med 2,000 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till resestipendier, nu 28,500 kronor, med 3,000 kronor till 31,500 kronor. Ökat anslag.

B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.

16:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14) att minska ordinarie förslagsanslaget till penningbidrag och penningtillskott, nu 6,218,000 kronor, med, i jämnt krontal 937,020 kronor till 5,280,980 kronor. Penningbidrag och penningtillskott. [14.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 115—120.

Vid beräkningen av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga under år 1921 har departementschefen utgått från att samma inskränkningar i utbildningstiden, som beträffande 1919 års värnpliktsklass beslutats av 1919 års urtima riksdag, skulle äga rum i fråga om 1920 års klass. En dylik inskränkning i utbildningstiden har beräknats kunna nedbringa antalet tjänstgöringsdagar med i runt tal 3,800,000 till 9,892,359 dagar.

Med utgångspunkt från denna beräkningsgrund har medelsbehovet under anslaget upptagits med följande belopp:

penningbidrag	kronor	5,200,479: 50
penningtillskott	»	80,500: —
Summa	kronor	5,280,979: 50

Utskottets yttrande.

Då någon framställning rörande inskränkning i utbildningstiden för 1920 års klass ännu icke blivit av Kungl. Maj:t förelagd riksdagen och på grund härav några uppgifter, som kunnat läggas till grund för en mera tillförlitlig beräkning av antalet tjänstgöringsdagar år 1921 icke stått utskottet till buds, har utskottet saknat anledning frångå den av departementschefen gjorda uppskattningen av tjänstgöringsdagarnas antal. Utskottet har följaktligen såväl beträffande detta anslag som övriga här nedan behandlade anslag, vilkas belopp bestämmas i förhållande till antalet tjänstgöringsdagar, ansett sig böra utgå från ett antal av 9,892,359 dagar.

Utskottet hemställer,

Minskat anslag.

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till penningbidrag och penningtillskott, nu 6,218,000 kronor, med i jämnt krontal 937,020 kronor till 5,280,980 kronor.

Understöd åt värnpliktigas familjer.

[15.]

17:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 15) att minska ordinarie förslagsanslaget till understöd åt vissa värnpliktigas familjer, nu 740,600 kronor, med 119,300 kronor till 621,300 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 120—122.

Beträffande understödens belopp hava desamma föreslagits att för år 1921 utgå med enahanda belopp som för innevarande år.

Anslagsminskningen är föranledd av minskat antal tjänstgöringsdagar under år 1921.

Utskottet får i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till understöd åt vissa värnpliktigas familjer, nu 740,600 kronor, med 119,300 kronor till 621,300 kronor. Minskat anslag.

C. Undervisning, understöd, expenser m. m.

18:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16) att öka ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, nu 547,621 kronor, med i jämnt krontal 32,047 kronor till 579,668 kronor. Undervisningsanslaget. [16.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 124—137.

Ökningen å förevarande anslag hänför sig till följande poster:

Militärläkares undervisning (överflyttat från avlöningsanslaget)	kronor	23,650: —
Utbildningskurser för militärveterinärer (samma belopp äskat å 1920 års tilläggsstat)	»	6,600: —
Fortsatt utbildning av militärläkare (stipendier)	»	1,800: —
Ökning av posten till oförutsedda utbildningskostnader m. m.	»	11,648: —
Summa	kronor	43,698: —

På grund av för år 1921 beräknat minskat antal tjänstgöringsdagar har emellertid en nedsättning av anslagsbeloppet ansetts kunna ske med 11,651 kronor. Ökningen begränsas härigenom till 32,047 kronor. Undervisningsanslaget har följaktligen av Kungl. Maj:t för år 1921 upptagits med 579,668 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot det sätt varpå anslaget beräknats, hemställer,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, nu 547,621 kronor, med i jämnt krontal 32,047 kronor till 579,668 kronor. Ökat anslag.

Merkostnader vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet.

[17.]

19:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17) att för bestridande av vissa merkostnader vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 21,300 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 137—140.

Ifrågavarande belopp har av Kungl. Maj:t ansetts erforderligt såväl för innevarande år som för år 1921.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot det å 1921 års stat föreslagna beloppet, får, under erinran att det för innevarande år avsedda anslaget redan av riksdagen beviljats å tilläggsstat för samma år, hemställa,

att riksdagen må för bestridande av vissa *merkostnader vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 21,300 kronor.

Vissa utbildningskurser vid infanteriskjutskolan.

[18.]

20:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 18) att dels för anordnande av vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 46,070 kronor, dels ock medgiva, att för nyss angivna ändamål jämväl må tagas i anspråk ett belopp av 14,280 kronor av det för anordnande av vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet å extra stat för år 1919 beviljade reservationsanslag av 51,800 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 140—144.

För anordnande under år 1920 av vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet anvisade 1919 års lagtima riksdag på extra stat för år 1920 ett reservationsanslag av 60,350 kronor.

Samma belopp har av Kungl. Maj:t ansetts erforderligt för år 1921. Då emellertid ett reserverat belopp från år 1919 å 14,280 kronor står till förfogande, har anslagsbehovet å 1921 års stat ansetts kunna begränsas till (60,350 — 14,280 =) 46,070 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) för anordnande av *vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet* å extra

stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 46,070 kronor,

b) medgiva, att för nyss angivna ändamål jämväl må tagas i anspråk ett belopp av 14,280 kronor av det för anordnande av vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet å extra stat för år 1919 beviljade reservationsanslag av 51,800 kronor.

21:o) I enligt med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19) får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, till bestridande av *vissa kostnader för krigsskolans verksamhet* å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 55,000 kronor.

Vissa kostnader för krigsskolans verksamhet. [19.]

22:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20) att

dels till det frivilliga skytteväsendets befrämjande å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 1,472,000 kronor;

dels medgiva, att av detta anslag ett belopp av 880,000 kronor, motsvarande ammunitionsbidraget till äldre anslagsberättigade skyttar, ställes till förfogande av arméförvaltningens artilleridepartement för anskaffning av mobiliseringsammunition, mot det att departementet till skytteförbundens överstyrelse utlämnar 8,800,000 skarpladdade patroner m/94, med skyldighet för överstyrelsen att återställa tomhylsor och laddramar, svarande mot 75 procent av det utlämnade antalet patroner, dock med rätt för Kungl. Maj:t att, därest förhållandena skulle sådant påkalla, till överstyrelsen kontant utbetala sistnämnda belopp;

dels ock medgiva, att till den vid skytteförbundens överstyrelses expedition anställda personalen, med undantag av kassaförvaltaren, må från förefintliga reservationer under extra anslaget till det frivilliga skytteväsendets befrämjande under år 1920 utbetalas dyrtidstillägg enligt de grunder, som för samma år äro eller kunna varda bestämda i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 146—162.

Frivilliga skytteväsendets befrämjande. [20.]

För det frivilliga skytteväsendets befrämjande är å riksstaten för år 1920 uppfört ett extra anslag av 1,626,000 kronor.

Antalet anslagsberättigade skyttar har för år 1921 ansetts böra beräknas till 110,000 äldre skyttar och 20,000 mycket unga skyttar eller nybörjare.

De för *skytteförbundens överstyrelse* samt för *skytteförbunden* avsedda anslagsbeloppen hava upptagits med 91,542 respektive 151,400 kronor eller samma belopp, som för innevarande år beräknats.

Vid beräkningen av det för *skytteföreningarna* erforderliga anslaget hava i huvudsak hittills tillämpade grunder följts, dock med det undantag att procenttalet tomhylsor och laddramar, som skola återlämnas, på grund av vunnen erfarenhet rörande omöjligheten av att verkställa återlämningen i den omfattning, som betingas av nu tillämpade 90 procent av utlämnade hylsor och ramar, måst sänkas till 75. Anslagsposten har upptagits med 1,183,000 kronor.

Såsom *övriga utgifter* hava för anordnande av skjutbanor, riksskyttetävling m. m. beräknats sammanlagt 46,058 kronor.

Anslagsbehovet enligt Kungl. Maj:ts förslag framgår av nedanstående tablå:

till skytteförbundens överstyrelses administrationskostnader samt särskilda utgifter att utbetalas genom överstyrelsen	kronor	91,542: —
» skytteförbunden	»	151,400: —
» skytteföreningarna:		
a) årsunderstöd		
dels à 2 kronor till 110,000 äldre skyttar, förslagsvis kronor 220,000: —		
» à 1 krona till 20,000 mycket unga skyttar och nybörjare, förslagsvis » 20,000: —		
b) ammunitionsbidrag		
dels till likviderande av 8,800,000 patroner m/94 att genom arméförvaltningens artilleridepartement tillhandahållas skytteföreningarna för att utdelas till 110,000 anslagsberättigade äldre skyttar » 880,000: —		
Transport kronor 1,120,000: —		242,942: —

Transport	kronor	1,120,000: —		142,942: —
dels att kontant tilldelas skytteföreningarna i förhållande till antalet anslagsberättigade skyttar med kammarammunition, ett såsom fast bestämt belopp	»	60,000: —		
c) bidrag till nybildade skytteföreningar för anskaffande av målskjutningsmateriel...	»	3,000: —	kronor	1,183,000: —
till övriga utgifter:				
riksskyttetävling för södra Sverige år 1921	kronor	10,000: —		
» understöd åt föreningen för befrämjande av skolungdomens vapenövningar	»	3,000: —		
» understöd för anordnande av skjutbanor och andra utgifter för det frivilliga skytteväsendet	»	33,058: —	»	46,058: —
			Summa kronor	1,472,000: —

Kungl. Maj:t har slutligen i samband med detta anslags äskande begärt riksdagens medgivande att under år 1920 av å anslaget förefintliga reservationer utbetala dyrtidstillägg åt viss hos skytteförbundets överstyrelse anställd personal.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran i fråga om detta anslags beräkning, anser sig böra tillstyrka beviljande av det äskade anslagsbeloppet, vilket med 154,000 kronor understiger det för innevarande år beviljade anslaget.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna nedsättningen av procenttalet återlämnade patronhylsor från 90 till 75 har utskottet ej velat motsätta sig.

Jämväl i övrigt anser sig utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) till det *frivilliga skytteväsendets befrämjande* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 1,472,000 kronor; Minskat anslag.

b) medgiva, att av detta anslag ett belopp av 880,000 kronor, motsvarande ammunitionsbidraget till äldre anslagsberättigade skyttar, ställes till förfogande av arméförvaltningens artilleridepartement för anskaffning av mobiliseringsammunition, mot det att departementet till skytteförbundens överstyrelse utlämnar 8,800,000 skarpladdade patroner m/94, med skyldighet för överstyrelsen att återställa tomhylsor och laddramar, svarande mot 75 procent av det utlämnade antalet patroner, dock med rätt för Kungl. Maj:t att, därest förhållandena skulle sådant påkalla, till överstyrelsen kontant utbetala sistnämnda belopp;

c) medgiva, att till den vid skytteförbundens överstyrelses expedition anställda personalen, med undantag av kassaförvaltaren, må från förefintliga reservationer under extra anslaget till det frivilliga skyttevåsendets befrämjande under år 1920 utbetalas dyrtidstillägg enligt de grunder, som för samma år äro eller kunna varda bestämda i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Soldathemsverksamhet. [21.]

23:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21) att för understödjande av soldathemsverksamhet vid arméns truppförband å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 163 av åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet har velat erinra om, att utredning för närvarande pågår och inom den närmaste tiden kan väntas bliva slutförd rörande de värnpliktigas andliga vård. Av denna utrednings resultat beror, huruvida ifrågavarande anslag för framtiden bliver erforderligt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande ägt rum, för understödjande av *soldathemsverksamhet* vid arméns truppförband å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

Expensanslaget. [22.]

24:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 22) att öka ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m., nu 295,758 kronor med 1,852 kronor till 297,610 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 163—166.

Anslagsökningen är förorsakad av stegrade hyreskostnader för kavalleriinspektionens lokaler samt förhöjning i expensanslaget för garnisonssjukhuset i Stockholm.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m., nu 295,758 kronor, med 1,852 kronor till 297,610 kronor. Ökat anslag.

25:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23) att minska ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden, nu 155,175 kronor, med 4,000 kronor till 151,175 kronor. Skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 166—168. [23.]

Under erinran om att den föreslagna anslagsminskningen är föranledd av att hyreskostnaderna för expeditionslokaler vid vissa truppförband kunnat reduceras genom att de nya kasernetablissemangen för truppförbanden i fråga ansetts kunna under år 1921 tagas i bruk, får utskottet hemställa,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden, nu 155,175 kronor med 4,000 kronor till 151,175 kronor. Minskat anslag.

26:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 24) får utskottet hemställa, Vissa arbeten å mobiliseringsverket.

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, till bestridande av kostnader för *vissa arbeten å mobiliseringsverket* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 28,700 kronor. [24.]

D. Förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.

27:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 25) att minska ordinarie förslagsanslaget till mathållning nu 9,084,000 kronor med i jämnt krontal 1,294,585 kronor till 7,789,415 kronor. Mathållning. [25.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 170—172 i åberopade statsrådsprotokollet.

Med utgångspunkt från en beräkning av 12,982,359 tjänstgöringsdagar under år 1921, därav 9,823,359 dagar för värnpliktiga, har anslagsbehovet efter en portionskostnad av 60 öre per dag för samma år upptagits med (12,982,359 × 0,60 =) 7,789,415 kronor 40 öre.

Enligt vad departementschefen framhållit, torde en förstärkning av det efter nyssnämnda grund beräknade ordinarie anslaget komma att visa sig erforderlig, varför särskilda medel, på sätt under punkt 73:o) här nedan omförmäles, föreslås skola avsättas för ändamålet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under denna punkt upptagna förslag hemställer utskottet,

Minskat anslag.

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till mathållning, nu 9,084,000 kronor, med i jämnt krontal 1,294,585 kronor till 7,789,415 kronor.

Munderingsutrustning. [26.]

28:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 26) att minska ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning, nu 5,276,611 kronor, med i jämnt krontal 708,613 kronor till 4,567,998 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 172—174 i statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande ordinarie anslag är beräknat efter 33 öre om dagen för varje man och 10 öre om dagen för varje häst.

På grund av den avsevärda prisstegring, som under kristiden inträtt å sådana förbrukningsartiklar, som bekostas av förevarande anslag, har departementschefen ansett, att en förstärkning av detsamma är nödvändig, varför, på sätt under punkt 73:o) här nedan omförmäles, särskilda medel härtill föreslås skola avsättas.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot beräkningen av ifrågavarande ordinarie anslag, får hemställa,

Minskat anslag.

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning, nu 5,276,611 kronor, med i jämnt krontal 708,613 kronor till 4,567,998 kronor.

Kasernutredning, intendenturfordon m. m. [27.]

29:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 27) att minska ordinarie reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m., nu 1,621,404 kronor, med i jämnt krontal 172,293 kronor till 1,449,111 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 174 och 175 i åberopade statsrådsprotokollet.

Anslaget, som i innevarande års riksstat är upptaget med 1,621,404 kronor, har i de för riksdagen framlagda beräkningarna uppdelats i fyra titlar, nämligen:

Titel I.	Kasern- och förplägnadsutredning	kronor	1,253,904: —
Titel II.	Intendenturfordon	»	170,000: —
Titel III.	Skidmateriel	»	160,000: —
Titel IV.	Musikmateriel	»	37,500: —
		Summa kronor	1,621,404: —

Den av Kungl. Maj:t föreslagna minskningen är föranledd därav, att Titel I, Kasern- och förplägnadsutredning, enligt hittills följda beräkningsgrunder — 8 öre för man och dag samt 1 öre för häst och dag — ansetts för år 1921 böra upptagas med endast 1,081,611 kronor 38 öre eller 172,292 kronor 62 öre mindre än för innevarande år.

Det för år 1921 beräknade anslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m. kommer enligt departementschefens åsikt att bliva för sitt ändamål otillräckligt, varför särskilda medel, på sätt under punkt 73:o) här nedan omförmäles, föreslås skola avsättas till förstärkning av anslaget.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot beräkningen av förevarande anslag, hemställer,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m., nu 1,621,404 kronor, med i jämnt krontal 172,293 kronor till 1,449,111 kronor. Minskat anslag.

30:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 28) hemställer utskottet, Överdrag till filtar.

att riksdagen må av det för anskaffning av *överdrag till filtar* utav 1918 års riksdag beviljade anslag, 880,000 kronor, å extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 220,000 kronor. [28.]

31:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 29) hemställer utskottet, Intendenturutrustning åt landstormen.

att riksdagen må av det för anskaffande av *intendenturutrustning åt landstormen* utav 1918 års riksdag [29.]

beviljade anslag, 1,755,800 kronor, å extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 200,000 kronor.

Inventarier i nya kasernetablissemang. [30.]

32:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30) att för inköp av inventarier till Svea ingenjörkårs nya kasernetablissemang å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 177—179 i statsrådsprotokollet.

Det av Kungl. Maj:t begärda anslaget är avsett för nyanskaffning av inventarier till berörda kasernetablissemang, vilket beräknats komma att bliva färdigt under år 1921.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

Nytt anslag.

att riksdagen må för inköp av *inventarier till Svea ingenjörkårs nya kasernetablissemang* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

Remontering. [31.]

33:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 31) att minska ordinarie reservationsanslaget till remontering, nu 884,880 kronor, med 81,186 kronor till 803,694 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 182—193 i statsrådsprotokollet.

Enligt Kungl. Maj:ts förevarande förslag skola under år 1921 inköpas 982 ersättningsremonter, varvid beräkningen grundats på en kassation av 9 procent av stamhäststyrkan hos de beridna truppslagen med utgången av innevarande år. På grund av den pågående allmänna revisionen av vårt lands försvarsväsende hava däremot några ökningsremonter icke ansetts böra under år 1921 inköpas.

Medelinköpspriset har av Kungl. Maj:t i överensstämmelse med hittills följda grunder för det ordinarie remonteringsanslagets beräknande upptagits till 850 kronor för remont och medelinlösningspriset för egen tjänstehäst till 1,350 kronor.

För inköp under år 1921 av remonter och inlösen av tjänstehästar hava alltså följande belopp beräknats, nämligen:

för 982 ersättningsremonter	à kronor 850: —	.....	kronor 834,700: —
» 30 tjänstehästar	» » 1,350: —	.....	» 40,500: —
		eller tillhopa	kronor 875,200: —

Transport-, rese- och diverse kostnader hava efter en beräkning av 50 kronor för remont av Kungl. Maj:t uppförts med 49,100 kronor.

För å depå störtade remonter och omkostnader vid depåerna hava beräknats respektive 22,750 och 19,640 kronor.

Såsom inkomstposter under anslaget hava uppförts behållning vid försäljning av 692 utrangerade hästar med 95,496 kronor och ersättning för uttagna stamhästar med 67,500 kronor.

Förevarande ordinarie anslag är i enlighet med vad sålunda anförts beräknat på följande sätt:

Utgifter:

Inköp av remonter och inlösen av tjänstehästar	kronor	875,200: —	
Transport-, rese- och diverse kostnader	»	49,100: —	
Å depå störtade remonter	»	22,750: —	
Omkostnader vid depåerna	»	19,640: —	kronor 966,690: —

Inkomster:

Utrangerade stamhästar	kronor	95,496: —	
Ersättning för till tjänstehästar uttagna stamhästar	»	67,500: —	» 162,996: —
Återstod, nu äskad av riksdagen			kronor 803,694: —

För år 1921 föreslagen avsättning till förstärkning av det ordinarie remonteringsanslaget behandlas under punkt 73:o) här nedan.

Utskottet, som icke nu kunnat ingå i prövning av vilket antal remonter nästkommande år bör inköpas, utan ansett, att beslut härom bör fattas av nämnda års riksdag, har likväl, då det äskade beloppet lärer bliva erforderligt även vid en väsentligt minskad remontering, funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till remontering, nu 884,880 kronor, med 81,186 kronor till 803,694 kronor. Minskat anslag

34:) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 32) att öka ordinarie förslagsanslaget till furagering, nu 4,573,838 kronor, med 31,866 kronor till 4,605,704 kronor. Furagering [32.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 193 och 194 i åberopade statsrådsprotokollet.

Då någon ändring icke ansetts böra vidtagas i de hittills tillämpade grunderna för detta anslags beräkning, har enligt dessa grunder anslaget för år 1921 upptagits till 4,605,704 kronor eller 31,866 kronor mera än för innevarande år.

På grund av de allt fortfarande i jämförelse med 1914 års prisförhållanden höga furageprisen har Kungl. Maj:t, på sätt under punkt 73:o) här nedan omförmäles, föreslagit avsättning av medel till förstärkning av anslaget.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Ökat anslag.

att riksdagen må öka ordinarie förslagsanslaget till furagering, nu 4,573,838 kronor, med 31,866 kronor till 4,605,704 kronor.

Premiering av lastautomobiler.

[33.]

35:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 33) och under hänvisning till sid. 195 och 196 av åberopade statsrådsprotokollet får utskottet, som velat framhålla, att frågan om premiering av lastautomobiler och beviljande av årliga anslag därför enligt utskottets mening bör underkastas förnyad prövning, hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum,

a) i riksstaten för år 1921 upptaga ordinarie reservationsanslaget till premiering av lastautomobiler med oförändrat belopp, 40,000 kronor,

b) medgiva, att å samma anslag under år 1921 uppkommande behållningar må användas till inköp för arméns räkning av lastautomobiler ävensom till anordnande av för dessa erforderliga garageutrymmen.

Drift och underhåll av personautomobiler.

[34.]

36:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34) får utskottet under hänvisning till sid. 197 av statsrådsprotokollet, hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, för *drift och underhåll av personautomobiler* å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 66,000 kronor.

37:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 35) att öka ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar, nu 2,089,459 kronor, med 9,004 kronor till 2,098,463 kronor. Truppförbandens övningar. [35.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 197—209 i åberopade statsrådsprotokollet.

De under ifrågavarande anslag ingående kostnaderna för hästlejning hava av Kungl. Maj:t beräknats utan hänsyn till av kristiden påkallade övningar i utgifterna och upptagits på följande sätt:

Infanteriets lejningsanslag	kronor	72,002: —
Kavalleriets »	»	9,800: —
Artilleriets »	»	520,632: —
Ingenjörtruppernas lejningsanslag	»	127,266: —
Trängens »	»	60,000: —
Intendenturtruppernas »	»	6,250: —
Kostnader enligt § 72 i avlöningsreglementet för armén	»	10,000: —
Fortsatta försök med utbyte av lejda hästar mot inköpta	»	86,000: —
Summa	kronor	891,950: —

De ordinarie lejningskostnaderna skulle härigenom för år 1921 minskas från 895,146 kronor till 891,950 kronor eller med 3,196 kronor.

I övrigt har å detta anslag i förhållande till innevarande års stat av Kungl. Maj:t föreslagits följande förändringar: för ökade kostnader för flygtillägg har beräknats ett belopp av 6,200 kronor och till beredande av avlöning åt till flygtjänst kommenderad reservpersonal har under anslaget upptagits en post å 6,000 kronor.

Det ordinarie anslagsbehovet för truppförbandens övningar år 1921 har av Kungl. Maj:t följaktligen beräknats till (2,089,459—3,196 + 6,200 + 6,000 =) 2,098,463 kronor.

Den förstärkning av det ordinarie anslaget, som för år 1921 ansetts bliva behövlig, omförmäles under punkt 73:o) här nedan.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot beräkningen av förevarande ordinarie anslag, hemställer,

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar, nu 2,089,459 kronor, med 9,004 kronor till 2,098,463 kronor. Ökat anslag.

Vinterrekrytskolor. [36.]

38:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 36) att för anordnande av vinterrekrytskolor vid vissa icke kasernerade infanteriregementen å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 57,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 209—213.

Av utredningen beträffande detta anslag framgår, att kostnaderna, vilka för år 1920 upptagits till 224,100 kronor, nu beräknats på följande sätt:

för första arméfördelningen:		
lokalhyror vid Södra skånska infanteriregementet i Lund		kronor 35,533: 72
för andra arméfördelningen:		
transportkostnader vid Andra livgrenadjärregementet	kronor 1,500: —	
för iordningställande av förut använda lokaler	» 20,000: —	» 21,500: —
	Summa	kronor 57,033: 72

eller i runt tal 57,000 kronor.

Med hänsyn till de höga kostnaderna för lokalhyror för Södra skånska infanteriregementet har det synts utskottet nödvändigt, att frågan om förläggning av regementets skolor till Revingehed, vilken förläggning visserligen av de militära myndigheterna enligt vad utredningen i ärendet giver vid handen avstyrkts, underkastas förnyat övervägande.

Utskottet har dock för närvarande ansett sig böra tillstyrka beviljande av det äskade anslaget och får hemställa,

Minskat anslag.

att riksdagen må för anordnande av *vinterrekrytskolor* vid vissa icke kasernerade infanteriregementen å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 57,000 kronor.

Sjötransportmateriel. [37.]

39:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till förhyrande av *sjötransportmateriel*

för Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementens övningar å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 100,000 kronor.

40:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att å riksstaten för år 1921 upptaga ordinarie reservationsanslaget till fält- och fälttjänstövningar med oförändrat belopp, 640,000 kronor. Fält- och fälttjänstövningar.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 215 i statsrådsprotokollet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 upptaga ordinarie reservationsanslaget till fält- och fälttjänstövningar med oförändrat belopp, 640,000 kronor.

41:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 38) att för anordnande av flygövningar å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 232,700 kronor. Flygövningar. [38.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 216 och 217 av åberopade statsrådsprotokollet.

För anordnande av flygövningar och underhåll av flygmateriel har riksdagen å extra stat för år 1920 anvisat ett reservationsanslag av 391,395 kronor. Härav hade för flygövningar avsetts ett belopp av 128,300 kronor.

Departementschefen har ansett det för år 1921 oundgängligen nödvändiga beloppet till flygövningar vara 283,700 kronor. Dragas härifrån de å ordinarie stat beräknade 51,000 kronor, skulle å extra stat för år 1921 behöva anvisas ett belopp av 232,700 kronor.

Utskottet, som tagit del av till ärendet hörande hemliga handlingar, får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må för anordnande av *flygövningar* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 232,700 kronor. Ökat anslag.

E. Sjukvård m. m.

42:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 39) att minska ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m., nu 682,501: — kronor med, i jämt krontal, 20,291 kronor till 662,210 kronor. Sjuk- och veterinärvård m. m. [39.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 218—232 i åberopade statsrådsprotokollet.

För sjukvård i allmänhet har under år 1921 på grundval av ett antal av 12,982,359 tjänstgöringsdagar beräknats ett anslagsbelopp av 259,647 kronor.

För sanatorievård och tandvård hava upptagits samma belopp, som för år 1920, eller respektive 100,000 och 46,050 kronor.

För ögonsjukvård har beräknats ett belopp av 15,000 kronor, eller samma belopp som för innevarande år, samt tillika för specialundersökningar och specialsjukvård ytterligare 36,000 kronor.

Underhåll och sjukvårdsmateriel m. m. vid garnisonssjukhusen hava för år 1921 beräknats draga en kostnad av 49,150 kronor, vilket belopp på grund av överförandet av vissa förut härifrån bestridda utgifter till anslagsposten för sjukvård i allmänhet reducerats med 14,230 kronor i förhållande till innevarande års anslag för ändamålet.

Med utgångspunkt från antalet hästtjänstgöringsdagar under år 1921 har slutligen för veterinärvård beräknats 156,363 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts föreliggande förslag har alltså sjukvårdsanslaget för år 1921 upptagits på följande sätt:

Titel I.	Sjukvård i allmänhet	kronor	259,647: —
Titel II.	Sanatorievård åt personal vid armén	»	100,000: —
Titel III.	Tandvård	»	46,050: —
Titel IV.	Ögonsjukvård och annan specialsjukvård	»	51,000: —
Titel V.	Underhåll och sjukvårdsmateriel m. m. vid garnisonssjukhusen	»	49,150: —
Titel VI.	Veterinärvård	»	156,363: —
		Summa kronor	662,210: —

Till det ordinarie sjukvårdsanslagets förstärkning under år 1921 hava därjämte särskilda medel av Kungl. Maj:t ansetts erforderliga, på sätt närmare framgår av punkt 73:o) här nedan.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran i fråga om beräkningen av förevarande ordinarie anslag, hemställer,

Minskat anslag.

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m., nu 682,501 kronor med 20,291 kronor till 662,210 kronor.

43:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 40) får utskottet, under hänvisning till sid. 232 i statsrådsprotokollet, hemställa, Arméns bakteriologiska laboratorium. [40.]

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, för bestridande av kostnaderna för *arméns bakteriologiska laboratorium* å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 8,000 kronor.

44:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 41) att för anskaffande av sjukhusinventarier m. m. å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 33,600 kronor. Sjukhusinventarier m. m. [41.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 233—235 i statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande anslag är avsett för anskaffning av sjukhusinventarier för Norra skånska infanteriregementet, där sjukhusförhållandena ordnats genom inredning av provisoriskt sjukhus i en kompaniavdelning inom kasernetablissemanget.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må för anskaffande av *sjukhusinventarier m. m.* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 33,600 kronor. Nytt anslag.

45:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 42) att för uppförande av en desinfektionsanstalt i Boden å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 75,000 kronor. Desinfektionsanstalt i Boden. [42.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 235—237 i åberopade statsrådsprotokollet.

Enligt vad departementschefen upplyst, finnes för närvarande i Boden endast en mindre för garnisonssjukhusets behov avsedd desinfektionsanstalt. Den nu till uppförande föreslagna anstalten är avsedd för Bodens garnison i dess helhet.

Utskottet, som inhämtat, att desinfektionsanstalten kan vid inträffande epidemier avses jämväl för den civila befolkningens behov, får hemställa,

att riksdagen må för uppförande av en *desinfektionsanstalt i Boden* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 75,000 kronor. Nytt anslag.

Nya sjukhus vid armén. [43.]

46:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 43) att för uppförande av nya sjukhus vid armén bevilja ett anslag av 559,126 kronor samt därav å extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 200,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 237—251 i åberopade statsrådsprotokollet.

Innevarande års riksdag har redan beviljat det för uppförande av ifrågavarande nya sjukhus vid armén äskade anslaget, 559,126 kronor, samt därav å tilläggsstat för år 1920 såsom reservationsanslag anvisat ett belopp av 279,563 kronor. Härvid förutsattes, att det beviljade anslaget skulle fördelas med ena hälften å nämnda tilläggsstat och andra hälften å 1921 års stat (jfr statsutskottets utlåtande nr 11 punkt 14:o).

I anslutning härtill får utskottet hemställa,

Beviljat anslag.

att riksdagen må av det utav innevarande års riksdag för uppförande av *nya sjukhus vid armén* beviljade anslaget, 559,126 kronor, å extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 279,563 kronor.

Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig. [44.]

47:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, till befrämjande av det *frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

Disponerande av sängplatser å länslasarettet i Umeå. [45.]

48:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 45) att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående disponerande för arméns räkning av visst antal sängplatser å länslasarettet i Umeå, tillsvidare under fjärde huvudtiteln å extra stat för år 1920 beräkna ett reservationsanslag av 145,800 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 20 februari 1920 dagtecknad proposition (nr 139), under åberopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angivna grunder sluta avtal med Västerbottens läns landsting angående

disponerande för arméns räkning av aderton sängplatser å länslasarettet i Umeå, dels ock såsom bidrag till förenämnda landsting för vidtagande av härav påkallad utvidgning av ifrågavarande länslasarett å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 145,800 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokoll.

I fråga om detta anslagsäskande har departementschefen anfört följande:

»Vid det tillfälle, då frågan om avlåtande till riksdagen av proposition rörande sängupplåtelse för arméns räkning vid länslasarettet i Linköping förevar inför Kungl. Maj:t, yttrade jag till statsrådsprotokollet, bland annat, att det vore uppenbart, att staten hade att sörja för att arméns sjuka komme i åtnjutande av en i allo tillfredsställande sjukhusvård. De resurser, varöver den militära sjukvården för närvarande förfogade, vore emellertid icke sådana, att en dylik sjukhusvård alltid kunde beredas de sjuka. Då av såväl ekonomiska som andra skäl de militära sjukhusen svårligen kunde med avseende å läkar- och sjukvårdspersonal samt utrustning m. m. bringas upp till en med de civila sjukhusen fullt jämförlig nivå, hade den tanken uppstått, att å de garnisonsorter, där länslasarett funnes, arméns svårare sjuka skulle kunna beredas vård å dessa under samma former och villkor som den civila befolkningen. Å andra sidan skulle å de platser, där väl militära men icke några civila sjukvårdsinrättningar funnes, de förra stå öppna jämväl för den civila befolkningen. Ett dylikt samarbete skulle lända icke blott den militära utan jämväl den civila sjukvården till avsevärt gagn i skilda hänseenden. De av sjukhuskommittén uppdragna allmänna riktlinjerna för ett samarbete mellan den militära och civila sjukvården syntes mig vara i allo välgrundade och föranledde icke någon erinran från min sida. Den med Östergötlands läns landsting träffade preliminära överenskommelsen angående detta samarbetes ordnande i Linköping gåve mig icke heller anledning till annan anmärkning, än att även jag, i enlighet med vad försvarskommissionen uti sitt i ärendet avgivna yttrande hemställt, ansåge önskvärt, att i den blivande överenskommelsen mellan staten och landstinget intoges erforderliga bestämmelser rörande villkoren och formerna för samarbetets upphörande ävensom föreskrift därom, att landstinget i dylikt fall skulle vara skyldigt att till statsverket återbära så stor del av det för ifrågavarande sängplatsers anordnande lämnade statsbidraget, som motsvarade det värde samma sängplatser då ansåges kunna hava för landstinget. Förhandlingar i sådant syfte syntes därför böra med vederbörande inledas.

Den av sjukhuskommittén nu gjorda framställningen avser, såsom den lämnade redogörelsen ådagalägger, att i enlighet med av mig tidigare förordade och av statsmakterna godkända allmänna principer en överenskommelse skulle åvägabringas mellan staten och Västerbottens läns landsting rörande upplåtelse för arméns räkning av 18 sängplatser å länslasarettet i Umeå, i vilken stad Västerbottens regemente och Norrlands dragonregemente äro förlagda. I likhet med kommittén anser även jag, att staten icke bör försumma det tillfälle, som nu i sammanhang med lasarettets utvidgning sålunda synes erbjuda sig, att å nämnda garnisonsort få till stånd ett samarbete mellan militär och civil sjukvård av den art, varom här är fråga. Vid sådant förhållande och då jag icke har något att erinra vare sig mot det föreslagna antalet sängplatser eller gentemot det belopp, tillhopa 145,800 kronor, som staten enligt överenskommelsen skulle erlägga till landstinget såsom bidrag till engångskostnaderna för lasarettets utvidgning, finner jag mig böra tillstyrka, att framställning göres hos riksdagen i det av kommittén angivna syfte.

I överensstämmelse med vad som anfördes i den till nästlidet års riksdag avlåtna propositionen rörande upplåtelse av sängplatser vid länslasarettet i Linköping anser jag mig böra uttala önskvärdheten av att även i nu ifrågavarande överenskommelse intagas bestämmelser om villkor och former för samarbetets eventuella upphörande samt om skyldighet för landstinget att i dylikt fall återbära viss del av det lämnade statsbidraget.»

Utskottet har funnit den föreslagna uppgörelsen vara för staten fördelaktig samt ägnad att bereda armén tillhörande sjuka i Umeå bästa möjliga vård. Utskottet har därför icke tvekat att tillstyrka det framlagda förslaget.

På grund av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

Nytt anslag.

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angivna grunder sluta avtal med Västerbottens läns landsting angående *disponerande för arméns räkning av aderton sängplatser å länslasarettet i Umeå,*

b) såsom bidrag till förenämnda landsting för vidtagande av härav påkallad utvidgning av ifrågavarande länslasarett å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 145,800 kronor.

F. Vapen och ammunition.

49:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 46) att minska ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m., nu 3,541,711 kronor, med 29,128 kronor till 3,512,583 kronor. Vapenanslaget. [46.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 253—255.

Under erinran om att den föreslagna minskningen av detta anslag är föranledd av att antalet tjänstgöringsdagar för år 1921 beräknats lägre än för innevarande år, får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m., nu 3,541,711 kronor, med 29,128 kronor till 3,512,583 kronor. Minskat anslag.

50:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 47) och under hänvisning till statsrådsprotokollet sid. 255—258 får utskottet, med erinran att Kungl. Maj:ts förevarande förslag står i överensstämmelse med den för riksdagen tidigare framlagda planen rörande anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel åren 1919—1922, hemställa, Handvapen och kulsprutemateriel. [47.]

att riksdagen må av det utav 1918 års riksdag för *fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel* beviljade anslaget, 5,237,400 kronor, å extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 900,000 kronor. Beviljat anslag.

51:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 48) att för säkerställande av driften vid ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av högst 2,943,000 kronor. Säkerställande av driften vid ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk. [48.]

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 258—265.

För uppehållande av kontinuerlig drift vid ammunitionsfabriken i en omfattning, motsvarande den, som ägt rum före den av kriget

förorsakade forceringen anses erfordras en årlig tillverkning av 18,000,000 6,5 mm. skarpa patroner. Tillverkningspriset beräknas till 17 öre för skarp patron, vartill komma kostnaderna för krut samt rör och antändningsmedel.

Kruttillverkningen vid Åkers krutbruk anses böra grundas på ett övningsbehov av 55,000 kg. krut med en beräknad kostnad av 15 kronor pr kg. För uppehållande av kontinuerlig drift även vid krutbruket i ovan för ammunitionsfabriken angiven omfattning måste emellertid särskilda åtgärder vidtagas för möjliggörande av tillverkning av sprängämnen för civilt bruk, vilka åtgärder beräknas draga en kostnad av 50,000 kronor.

För rör och antändningsmedel måste slutligen beräknas en kostnad av 496,000 kronor.

Sammanlagda kostnaderna för driftens uppehållande vid ammunitionsfabriken och krutbruket hava i anslutning till ovan angivna beräkningsgrunder upptagits på sätt av följande sammanställning framgår:

a) *för ammunitionsfabriken:*

18,000,000 st. 6,5 mm. skarpa patroner utan krut à 17 öre pr st.	kronor	3,060,000: —
Rör och antändningsmedel	»	496,000: —
	kronor	3,556,000: —

b) *för krutbruket:*

55,000 kg. krut à kr. 15: — per kg.	kronor	825,000: —
Anordningar för tillverkning av civilt sprängämne	»	50,000: —
	kronor	875,000: —
Summa för ammunitionsfabriken och krutbruket	kronor	4,431,000: —

Ovannämnda belopp skulle emellertid minskas med vad som för ändamålet upptagits under ordinarie vapenanslaget för år 1921 nämligen:

1) *beträffande ammunitionsfabriken:*

för 6,5 mm. skarpa patroner utan krut	kronor	950,000: —
för rör och antändningsmedel	»	150,000: —
	kronor	1,100,000: —

b) *beträffande krutbruket:*

för krut till handvapenspatroner	kronor	182,000: —
för krut till skott med artilleripjäser	»	206,000: —
	kronor	388,000: —
eller sammanlagt	kronor	1,488,000: —

Under förevarande anslag skulle sålunda erfordras (4,431,000—1,488,000 =) 2,943,000 kronor, vilket belopp jämväl av Kungl. Maj:t äskats.

Då det enligt utskottets mening för vinnande av ett ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande resultat av verksamheten vid ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk är av vikt, att en kontinuerlig drift i den omfattning, som av Kungl. Maj:t ifrågasatts, därstädes uppehålles, har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att de för ändamålet erforderliga medlen av riksdagen beviljas.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för *säkerställande av driften vid ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk* å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst 2,943,000 kronor. Nytt anslag.

52:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 49) att till övningar med viss teknisk utrustning å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor. Övningar med teknisk utrustning. [49.]

Utredningen i ärendet förekommer å sid. 265—267 av statsrådsprotokollet.

Det torde, enligt vad departementschefen anfört, icke kunna bestridas, att övningar med särskilt för ställningskriget avsedda tekniska stridsmedel måste vara av mycket stor betydelse. Huru övningstiden för de värnpliktiga än kunde komma att bestämmas borde därför övningar med s. k. teknisk utrustning ingå i utbildningsprogrammen. Då det med hänsyn till den allmänna revisionen av vårt försvarsväsende vore av vikt, att en på praktiska försök vid truppförbanden grundad erfarenhet vunnes rörande det lämpligaste sättet för dylika övningars anordnande och bedrivande, hade departementschefen ansett, att framställning nu bör göras om anvisande av för ändamålet erforderliga medel, beräknade till 60,000 kronor.

Med hänsyn till vad departementschefen anfört, har utskottet ansett sig böra tillstyrka anslagets beviljande.

Utskottet hemställer alltså,

Nytt anslag.

att riksdagen må till *övningar med viss teknisk utrustning* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

G. Byggnader och ingenjörmateriel.

Byggnadsanslaget. [50.]

53:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 50) att öka ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor, nu 1,842,645 kronor med 108,195 till 1,950,840 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 268—273.

Ökningen å förevarande anslag hänför sig till följande poster:

Underhållskostnader för de nyuppförda kasernetablissemangen för Första och Andra livgrenadjärregementet, Södermanlands regemente och Norra skånska infanteriregementet	kronor	38,000: —
Ökade underhållsmedel för vissa äldre byggnader samt särskilda underhållsmedel för nyuppförda byggnader m. m.	»	44,195: —
Underhållsmedel för byggnader vid arméns intendenturförråd (förut beräknade å annat anslag)	»	26,000: —
Summa	kronor	108,195: —

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot vad sålunda föreslagits, får utskottet hemställa,

Ökat anslag.

att riksdagen må öka ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor, nu 1,842,645 kronor med 108,195 kronor till 1,950,840 kronor.

Förstärkning av ordinarie byggnadsanslaget. [51.]

54:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 51) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av högst 1,950,840 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 353—355.

För ordinarie byggnadsanslagets vidkommande har Kungl. Maj:t ansett sig böra, i motsats till vad fallet varit i fråga om de flesta övriga ordinarie anslag under huvudtiteln, redan nu begära anvisande av

särskilt förstärkningsanslag, enär eljest planerandet av de för år 1921 erforderliga underhållsarbetena skulle komma att försvåras.

Anslaget har upptagits till 100 procent av det ordinarie anslagets belopp.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor* å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 1,950,840 kronor. Förstärkningsanslag.

55:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning (punkt 52) om anvisande av anslag för *fullföljande av arbetena å* de utav 1906 års riksdag beslutade *kasernetablissemang för femton infanteriregementen* har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härmed Kasernetablissemang för femton infanteriregementen. [52.]

erinra.

56:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 53) dels för bestridande av uppkommande merkostnader för vissa i samband med 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag av högst 1,255,300 kronor, dels ock förklara, att nämnda belopp skall tillsvidare utgå av tillfälliga lånemedel för att sedermera ersättas av lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål eller annan fond, dit köpeskillingarna för nu till lantförsvaret anslagna fastigheter, vilka med riksdagens samtycke försäljas, kunna komma att inflyta. Merkostnader för vissa i samband med 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén. [53.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 290—311 av åberopade statsrådsprotokollet.

Av å sid. 40 och 41 införd tablå rörande ifrågavarande byggnadsföretag vid armén framgår, att med flertalet av dessa byggnader, vilka ännu icke till huvudsaklig del fullbordats, enligt särskilda av Kungl. Maj:t under år 1919 fattade beslut skall tillsvidare anstå. Kungl. Maj:ts förslag.

För samtliga dessa byggnadsföretag beräknades år 1915 en kostnad av omkring 16,000,000 kronor.

Sedermera hava av kristiden föranledda merkostnader upptagits av vederbörande myndigheter:

hösten	1916	med	kronor	3,107,000: —
»	1917	»	»	5,604,000: —
»	1918	»	»	11,423,000: —

Byggnadsföretag vid armén besl

	Byggnadsarbetena avse	Beviljat anslag samt särskilda av Kungl. Maj:t anvisade medel	Ytterligare merkostnad (enligt myndigheternas förslag)
		kronor.	kronor.
1	Ökat stallutrymme vid infanteriet	—	40,000
2	Ökat stallutrymme vid kavalleriet	118,400	180,000
3	Ökat stallutrymme vid artilleriet	56,000	100,000
4	Förråd för vinterfordon	—	30,000
5	Vissa stall- och fordonsbyggnader	—	289,500
6	Nybyggnader för Norrbottens regemente	1,271,300	—
7	Nybyggnader för Norrbottens kavallerikår	—	—
8	Nybyggnader för Bodens artilleriregemente	—	—
9	Befälsbyggnader vid Vaxholms grenadjärregemente	438,750	700,000
10	Nybyggnader för Norrlands artilleriregemente i Östersund	1,549,100	180,000
11	Nya byggnader för Bodens ingenjörkår	—	—
12	Nya byggnader för fästningsingenjörkompanierna	—	—
13	Skidförråd	832,800	40,000
14	Vinterförläggning för vissa truppförband	—	—
15	Landstormsförråd	433,700	200,000
16	Nytt kasernetablissemang för Svea ingenjörkår	2,677,100	2,275,800
17	Nytt kasernetablissemang för Fälttelegrafkåren	3,227,900	1,967,100
18	Nytt kasernetablissemang för Norrlands ingenjörkår	1,884,000	3,014,000
19	Havremagasinet i Stockholm	320,000	275,000
20	Förplägnadsanstalten i Östersund	845,000	883,000

i samband med 1914 års härordning.

Anteckningar rörande byggnadsarbetenas fortgång m. m.	Av Kungl. Maj:t begärda medel för merkostnader kronor.	
En stallbyggnad vid Norrbottens regemente återstår av de åt arméförvaltningen uppdragna arbetena. Med detta arbete skulle för närvarande anstå.	—	1
Arbetena vid Skånska husarregementet återstå. Anstå tillsvidare.	—	2
Stallbyggnaderna för Karlsborgs artillerikår återstå. Anstå tillsvidare.	—	3
Merkostnaderna avse inredningsarbeten. I övrigt utfört inom ramen av beräknade kostnader, såvitt av arméförvaltningen utförda byggnader angå.	30,000	4
Byggnaderna utföras i samband med kasernbyggnaderna av kasernbyggnadsnämnden.	289,500	5
Frågan om ytterligare medel komme att erfordras kunde för närvarande ej avgöras.	—	6
Med inrednings- m. fl. arbeten skulle tillsvidare anstå.	—	7
Med uppförande av en kasernbyggnad och två officersbyggnader skulle anstå.	—	8
Med arbetena å officersbyggnaden skulle tillsvidare anstå. För anordnande av underofficersbostäder hava hittills disponerats 87,500 och erfordras ytterligare 76,250 kronor, därav 51,250 kronor av det ordinarie anslaget.	25,000	9
Med underofficersbyggnad, sjukpaviljong, exercishus, ridhus, sommarstall och uthus skulle enligt beslut den 16 juli 1919 tillsvidare anstå. Övriga byggnader fullbordas. Underofficersbyggnaden anses nu böra utföras.	—	10
Med uppförande av kasernbyggnad, ridhus och förrådsbyggnad skulle tillsvidare anstå.	—	11
Arbetena fullbordade med undantag av en sjukpaviljong, varmed skulle tillsvidare anstå.	—	12
Merkostnaderna avse byggnader för tredje arméfördelningen. För femte och sjätte arméfördelningarna samt Boden hava arbetena i det närmaste fullbordats. Övriga arbeten ej påbörjade.	40,000	13
Med exercishus vid Västernorrlands regemente skulle anstå. Övriga hithörande arbeten fullbordade.	—	14
Större delen av byggnads- och inredningsarbetena fullbordade.	—	15
Etablissemanget skulle fullbordas enligt plan. Ytterligare 5- à 600,000 kronor utöver av Kungl. Maj:t äskade erfordras enligt beräkning i april 1920.	1,775,800	16
Med arbetena å etablissemanget skulle tillsvidare anstå.	—	17
Med arbetena, utom beträffande förrådsbyggnaderna, skulle anstå.	—	18
Med fortsättande av arbetet skulle anstå.	—	19
Allenast det i anstalten ingående havremagasinet skulle för närvarande byggas.	95,000	20

Beträffande de av ifrågavarande byggnadsföretag, som enligt departementschefens mening skola fullföljas, hava merkostnaderna hösten 1919 beräknats på följande sätt:

för förråd för vinterfordon	kronor	30,000: —
» vissa stall- och fordonsbyggnader vid kasernetablissemang	»	289,500: —
» befälsbyggnader vid Vaxholms grenadjärregemente	»	25,000: —
» skidförråd	»	40,000: —
» nytt kasernetablissemang för Svea ingenjörkår	»	1,775,800: —
» förplägnadsanstalten i Östersund	»	95,000: —
Tillhopa	kronor	2,255,300: —

Därjämte har departementschefen ansett, att underofficersbyggnaden vid Norrlands artilleriregemente i Östersund, med vars byggande hittills skolat anstå, på grund av å samma ort rådande bostadsbrist snarast möjligt borde komma till utförande. Några medel för bestridande av härav föranledda merkostnader hava emellertid för närvarande icke äskats.

För bestridande av nu beräknade merkostnader finnes emellertid disponibelt det för innevarande år anvisade merkostnadsanslaget av förslagsanslags natur å 1,000,000 kronor, varför anvisning erfordras av allenast 1,255,300 kronor.

Utskottets yttrande.

I skrivelse den 14 april 1920 har statsrådet och chefen för lantförsvarsdepartementet meddelat utskottet, att merkostnaderna för fullbordande av Svea ingenjörkårs kasernetablissemang numera måste beräknas uppgå till 500,000 à 600,000 kronor utöver här ovan angiven summa.

Vid det förhållande att innevarande års anslag för bestridande av ifrågavarande merkostnader är av förslagsanslags natur, och då någon exakt uppgift å merkostnaderna icke står utskottet till buds, har utskottet icke ansett sig böra vidtaga någon höjning av 1921 års anslag av nu nämnd orsak.

Utskottet har i övrigt icke funnit anledning till erinran mot beräkningen av förevarande merkostnader eller mot sättet för täckande av desamma.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) för bestridande av uppkommande *merkostnader för vissa i samband med 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén* å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 1,255,300 kronor,

b) förklara, att nämnda belopp skall tillsvidare utgå av tillfälliga lånemedel för att sedermera ersättas av lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål eller annan fond, dit köpeskillingarna för nu till lantförsvaret anslagna fastigheter, vilka med riksdagens samtycke försäljas, kunna komma att inflyta.

Merkostnader för vissa efter antagandet av 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén.

[54.]

57:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 54) att för bestridande av merkostnader för vissa efter antagandet av 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av högst 834,650 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 311—320 av åberopade statsrådsprotokollet.

Till de under denna punkt behandlade byggnadsföretagen hava följande anslag av riksdagen beviljats:

till förplägnadsanstalt i Hässleholm	kronor	712,000: —
» ombyggnad av Karlsborgs vattenledning	»	160,000: —
» ökat förrådsutrymme för arméns reglementerade fordon	»	710,000: —
» anordnande av elektrisk belysning vid Upplands artilleriregemente	»	138,000: —
» anläggning av elektrisk högspänningsledning för militäretablissemangen å Järvafältet	»	29,000: —
» nybyggnads- och ändringsarbeten i arméförvaltningens ämbetshus	»	32,350: —
» nya sjukhus för Västernorrlands regemente och Norrlands trängkår samt Göta artilleriregemente	»	912,163: —
varav hittills anvisats tillhopa 742,163 kronor,		
» anordnande av torkrum vid vissa kasernetablissemang	»	2,275,200: —
av vilket belopp hittills anvisats tillsammans 700,000 kronor, samt		
» återuppförande av ett nedbrunnet exercishus för Dalregementet	»	85,000: —
» bestridande av vissa merkostnader till dessa byggnadsföretag av 1920 års lagtima riksdag	»	150,000: —

Beträffande förplägnadsanstalten i Hässleholm skall enligt Kungl. Maj:ts beslut anstå med uppförande av den däri ingående bageribyggnaden, medan ett havremagasin skall fullbordas. Merkostnaderna för detta senare beräknas nu till 66,000 kronor, vartill komma 20,000 kronor för anordnande av stickspår till magasinet.

För vattenledningen i Karlsborg erfordras nu ytterligare 20,000 kronor.

Till beredande av ökat fordonsutrymme hava ytterligare beräknats sammanlagt 380,000 kronor, varav emellertid av Kungl. Maj:t utav 1920 års anslag anvisats 107,000 kronor. Nu erfordras alltså 273,000 kronor.

Merkostnaderna för elektrisk belysning inom Upplands artilleriregementes kasernetablissemang hava upptagits till 50,000 kronor och för elektrisk högspänningsledning å Järvafältet till 21,000 kronor.

Arbetena å arméförvaltningens ämbetshus hava beräknats draga en merkostnad av 37,650 kronor, vilket belopp emellertid av Kungl. Maj:t anvisats å 1920 års merkostnadsanslag.

Beträffande vissa nya sjukhus har Kungl. Maj:t beslutat att med byggande av sjukpaviljong vid Norrlands trängkår skall tillsvidare anstå. För övriga två sjukhusbyggnader hava merkostnaderna upptagits till 390,000 kronor.

Med anledning av att Kungl. Maj:t beslutat, att med till- och ombyggnader vid kasernetablissemangen för torkrumsfrågans ordnande skall anstå, hava medel för detta ändamål nu ej äskats av riksdagen.

I fråga slutligen om återuppförandet av ett exercishus vid Dalregementet har Kungl. Maj:t icke ansett sig böra äska medel för bestridande av merkostnader, utan har med återuppförandet ansetts kunna anstå.

De merkostnader, för vilkas bestridande medel alltså nu av Kungl. Maj:t äskats, äro följande:

för förplägnadsanstalten i Hässleholm (66,000 + 20,000 =)	kronor	86,000: —
» ombyggnad av vattenledningen å Karlsborg	»	20,000: —
» ökat förrådsutrymme för arméns reglementerade fordon	»	273,000: —
» elektrisk belysning inom Upplands artilleriregementes kasernetablissemang	»	50,000: —
» elektrisk högspänningsledning å Järvafältet	»	21,000: —
» nya sjukhus vid Västernorrlands regemente och Göta artilleriregemente	»	390,000: —
eller tillhopa	kronor	840,000: —

Då av innevarande års merkostnadsanslag återstår odisponerat (150,000 — 107,000 — 37,650 =) 5,350 kronor hava allenast (840,000 — 5,350 =) 834,650 kronor nu ansetts böra å 1921 års stat äskas.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för bestridande av *merkostnader för vissa efter antagandet av 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén* å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 834,650 kronor.

Vätgasverket i Boden. [55.]

58:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 55) och under hänvisning till vad utskottet under punkt 19:o) av sitt utlåtande nr 11 anfört, får utskottet hemställa,

Nytt anslag.

att riksdagen må för *underhåll av maskinella anordningar vid vätgasverket i Boden* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 4,200 kronor.

Inköp av soldathem. [56.] Nytt anslag.

59:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56) får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *inköp av soldathemmet vid Västerbottens regemente* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 15,000 kronor.

Elektrisk belysning i arrestlokaler. [57.]

60:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 57) att för inledande av elektrisk belysning i arrestlokalerna inom vissa kasernetablissemang å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 34,500 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 322 och 323 av åberopade statsrådsprotokollet.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag är föranlett av en anmärkning från riksdagens militieombudsman, att artificiell belysning vid flertalet kasernetablissemang saknades i arrestlokalerna.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

Nytt anslag.

att riksdagen må för inledande av *elektrisk belysning i arrestlokalerna inom vissa kasernetablissemang* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 34,500 kronor.

Inlösen av elektriska belysningsanordningar. [58.]

61:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 58) att för inlösen till staten av elektriska belysningsanordningar i vissa underofficersbostäder å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 36,650 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 324 och 325 av åberopade statsrådsprotokollet.

I skrivelse den 31 maj 1919 (nr 242) anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om fullständig utredning rörande inlösen för statsverkets räkning av de elektriska belysningsanläggningar i underofficersbostäder vid vissa kasernetablissemang, vilka av underofficerskårer eller enskilda underofficerare bekostats, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde föranleda.

Det av Kungl. Maj:t nu begärda anslaget är föranlett av riksdagens ovanberörda framställning.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

Nytt anslag.

att riksdagen må för *inlösen till staten av elektriska belysningsanordningar i vissa underofficersbostäder* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 36,650 kronor.

Förstärkning av uppvärmningsanläggningar. [59.]

62:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 59) får utskottet hemställa,

Nytt anslag.

att riksdagen må till *förstärkning av uppvärmningsanläggningarna inom Göta artilleriregementes kasernetablissemang* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

Centraluppvärmning i vaktpaviljong vid Norrlands dragonregemente. [60.]

63:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 60) att för införande av centraluppvärmning i vaktpaviljongerna vid Norrlands dragonregemente å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 16,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer å sid. 327 och 328 av åberopade statsrådsprotokollet.

Kungl. Maj:ts förslag är föranlett av de risker, som äro förenade med det rådande uppvärmningssystemet uti ifrågavarande vaktpaviljonger, vilka uppvärmas genom eldning i kakelugnar och kaminer.

Jämväl i förevarande hänseende har riksdagens militieombudsman gjort framställning om förbättrade anordningar.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må för införande av *centraluppvärmning i vaktpaviljongerna vid Norrlands dragonregemente* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 16,000 kronor. Nytt anslag.

64:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 61) att för uppförande av särskilda byggnader för förvaring av bensin, oljor och sprängmedel vid flygetablissemanget å Malmen å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 35,750 kronor. Byggnader för förvaring av bensin m. m. vid flygetablissemanget å Malmen. [61.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 328—330 av åberopade statsrådsprotokollet.

Departementschefen har upplyst, att inom flygkompaniets etablissemang å Malmen ständigt finnas upplagrade betydande kvantiteter synnerligen eldfarliga ämnen i omedelbar grannskap av den därstädes förvarade ytterst värdefulla materielen. För att skydda denna materiel har departementschefen ansett, att för förvaring av bensin, oljor och sprängmedel särskilda byggnader borde uppföras på behörigt avstånd från etablissemanget.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må för uppförande av särskilda *byggnader för förvaring av bensin, oljor och sprängmedel vid flygetablissemanget å Malmen* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 35,750 kronor. Nytt anslag.

65:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 62) att för vidtagande av förbättringar å vissa provisoriska kulspruteskjutbanor å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 46,000 kronor. Förbättringar å provisoriska skjutbanor. [62.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 330—334 av åberopade statsrådsprotokollet.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär, att förbättringar vidtagas å de provisoriska kulspruteskjutbanorna vid de sex truppförband, där behovet av sådana förbättringar gör sig starkast gällande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Nytt anslag.

att riksdagen må för vidtagande av *förbättringar å vissa provisoriska kulspruteskjutbanor* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 46,000 kronor.

Ny uppvärmningsanläggning vid Kronprinsens husarregemente.

[63.]

66:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 63) att för utförande av ny uppvärmningsanläggning vid Kronprinsens husarregementes kasernetablissemang å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 70,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 334—336.

Ifrågavarande anläggning har visat sig nödvändig på grund av det synnerligen otillfredsställande skick, vari uppvärmningsanordningarna vid regementet för närvarande befinna sig.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Nytt anslag.

att riksdagen må för utförande av *ny uppvärmningsanläggning vid Kronprinsens husarregementes kasernetablissemang* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 70,000 kronor.

Konservering av viss del av Varbergs f. d. fästning.

[64.]

67:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 64) att för konservering av viss del utav Varbergs f. d. fästning å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 30,325 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 336—339.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär, att den inom Varbergs f. d. fästning belägna anläggningen Kockenburg, vilken äger stort historiskt och kulturellt intresse och är i trängande behov av restaurering, skall genom konservering bevaras åt eftervärlden.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:t förslag hemställer utskottet,

Nytt anslag.

att riksdagen må för *konservering av viss del utav Varbergs f. d. fästning* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 30,325 kronor.

68:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 65) hemställer utskottet,

att riksdagen må av det för *komplettering av viss ingenjörmateriel* utav 1918 års riksdag beviljade anslaget, 366,200 kronor, å extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 63,000 kronor.

Komplettering av viss ingenjörmateriel. [65.]

69:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 66) hemställer utskottet,

att riksdagen må av det utav 1919 års lagtima riksdag för anskaffning av *viss ingenjörmateriel för infanteriet* beviljade anslaget, 70,000 kronor, å extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag anvisa återstoden, 35,000 kronor.

Viss ingenjörsmateriel för infanteriet. [66.]

70:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 67) att till underhåll av flygmaterielen å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 493,090 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 343 och 344.

Underhåll av flygmaterielen. [67.]

Å innevarande års riksstat finnes för ifrågavarande ändamål uppfört ett extra anslag å 391,395 kronor, i vilket belopp dock även vissa kostnader för flygövningar inräknats.

Det nu av Kungl. Maj:t gjorda anslagsäskandet grundar sig på följande beräkning:

Underhåll av flygmaterielen	kronor	205,590: —
Ersättning för tre störtade flygplan med utrustning	»	220,500: —
Ersättning för förslitna automobiler och motorcyklar	»	67,000: —
Summa	kronor	493,090: —

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot det sätt, varpå anslaget beräknats, får, efter tagen del av de till ärendet hörande hemliga handlingarna, hemställa,

att riksdagen må till *underhåll av flygmaterielen* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 493,090 kronor.

Ökat anslag.

H. Diverse.

Ersättning för rustning och rotering.

[68.]

Minskat anslag.

71:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och under hänvisning till sid. 346 och 347 i åberopade statsrådsprotokollet, får utskottet hemställa,

att riksdagen må minska ordinarie förslagsanslaget till ersättning för rustning och rotering, nu 425,000 kronor, med 25,000 kronor till 400,000 kronor.

Semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare.

[69.]

72:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och under hänvisning till sid. 347 och 348 i åberopade statsrådsprotokollet, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, för beredande av *semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare* å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 100,000 kronor.

Dyrtidskostnader vid armén.

[70.]

73:o) Under åberopande av punkt 70 i statsrådsprotokollet rörande lantförsvarsärenden den 7 januari 1920 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för bestridande av under år 1921 eventuellt uppkommande dyrtidskostnader vid armén å riksstaten för nämnda år utom huvudtitlarna såsom förslagsanslag, högst, avsätta ett belopp av 18,000,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 348—356.

Samtliga under huvudtiteln upptagna ordinarie underhålls- och övningsanslag äro beräknade efter de före kristidens inträde rådande prisförhållandena. På grund av den avsevärda prisstegring, som under de senaste åren inträffat på alla områden och som med all sannolikhet komme att göra sig gällande jämväl under år 1921, måste man, enligt departementschefens mening, räkna med, att särskilda förstärkningsanslag, utöver dem, som upptagits i utskottets förevarande utlåtande, komma att erfordras för år 1921 i likhet med vad fallet är för innevarande år.

De belopp, som för år 1921 skulle såsom förstärkning av nedanstående ordinarie anslag erfordras, framgå av följande sammanställning:

Anslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser	kronor	76,500: —
Anslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m.	»	161,900: —
Anslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden	»	148,525: —
Anslaget till mathållning	»	7,789,415: —
» » munderingsutrustning	»	2,348,910: —
» » kasernutredning, intendenturfordon m. m.	»	129,825: —
Anslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden	»	1,700,000: —
Anslaget till remontering	»	155,000: —
» » furagering	»	4,302,266: —
» » truppförbandens övningar	»	800,000: —
» » sjuk- och veterinärvård m. m.	»	274,709: —
» » ingenjörmateriel	»	103,920: —
Tillhopa	kronor	17,990,970: —

Då departementschefen ansett, att särskilda förstärkningsanslag i förevarande fall icke nu böra äskas, har i stället framställning gjorts om avsättning å riksstaten av en mot de sålunda beräknade förstärkningsanslagen svarande summa, i avrundat tal 18,000,000 kronor.

Detta belopp är i förslaget till riksstat för år 1921 upptaget å en särskild huvudtitel, nr XVI »dyrtidskostnader vid armén».

Utskottet, som funnit det föreslagna förfaringssättet ändamålsenligt med hänsyn till svårigheterna att kunna på grund av rådande osäkra prisförhållanden för närvarande någorlunda exakt beräkna de å ifrågavarande ordinarie anslag erforderliga förstärkningsbeloppen, har icke funnit anledning till erinran mot den ifrågasatta avsättningen, men har givetvis icke ingått i någon granskning av de här ovan upptagna särskilda posterna.

I särskilt utlåtande denna dag avgiver utskottet förslag med anledning av denna Kungl. Maj:ts framställning, vilket utskottet härmed velat för riksdagen

anmäla.

74:o) Beträffande de i nu gällande riksstat under fjärde huvudtiteln uppförda ordinarie anslag, som icke här ovan särskilt omnämnts, har någon förändring icke ifrågasatts, varför utskottet hemställer, Övriga ordinarie anslag.

att samtliga de ordinarie anslag under fjärde huvudtiteln, vilka icke här ovan blivit särskilt omförmälda, må i riksstaten för år 1921 upptagas med oförändrade belopp.

Stockholm den 27 april 1920.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, J. Nilsson* i Skottlandshus, *N. A. Nilsson, Ollas A. Ericsson, J. L. Widell, C. G. Ekman, O. U. B. Olsson, O. Bergqvist, E. A. Hallin, K. A. Tengdahl, A. Pers* och *J. Nilsson* i Malmö samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund* i Brattfors, *J. Jönsson* i Revinge, *O. H:son Waldén, P. B. Nilsson* i Landeryd, *W. Bäckström, C. R. Jansson* i Falun, *A. J. Andersson* i Gävle, *O. Nilsson* i Örebro, *J. Jönsson* i Slätåker, *K. E. W. Söderhielm* och *G. N. Torgén*, med undantag därav att herr *A. E. Åkesson* i st. f. herr *C. R. Jansson* i Falun deltagit i behandlingen av *punkterna 33—74.*

Reservationer:

av herrar *C. G. Ekman* och *W. Bäckström*, vilka anfört följande:

»Vi hava inom utskottet framställt yrkande, att denna huvudtitel icke skulle behandlas förr, än riksdagen hunnit bliva förelagd och behandla förslag rörande utbildningstiden för värnpliktiga av 1920 års klass. Endast från den utgångspunkten blir det möjligt att bedöma, vilka beräkningar som böra läggas till grund för ett flertal anslag och huruvida vissa andra anslag bliva erforderliga eller icke. Detta yrkande vann likväl icke utskottets bifall. Då undertecknade sedermera icke reserverat sig på ett antal enskilda punkter, varom ovisshet måste råda, beror detta därpå att det icke synts oss möjligt att i detta sammanhang framställa förslag till beslut rörande vad som under år 1921 skall ske på försvarsväsendets område.»

vid *punkt 22:o)* (frivilliga skytteväsendets befrämjande) av herrar *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *O. U. B. Olsson, K. A. Tengdahl, J. Nilsson* i Malmö, *A. Anderson* i Råstock, *O. H. Waldén, C. R. Jansson* i Falun,

A. J. Andersson i Gävle och *O. Nilsson* i Örebro, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet anser, att anslaget till det frivilliga skytteväsendets befrämjande tillhör de anslag, som då det gäller att begränsa militärutgifterna till det oundgängligen nödvändiga i första hand böra besparas. Fyra av regeringens ledamöter, statsråden Olsson, Thorsson, Undén och Palmstierna, hava också till statsrådsprotokollet låtit anteckna, att de ansett framställning till riksdagen om anslag till berörda ändamål icke böra göras.

Mot Kungl. Maj:ts förslag att av tillgängliga reservationer å anslaget för år 1920 bereda dyrtidsbidrag åt vissa befattningshavare hos skytteförbundens överstyrelse har utskottet intet att erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) avslå Kungl. Maj:ts framställning rörande anslag å 1921 års stat till det frivilliga skytteväsendets befrämjande;

b) medgiva, att till den vid skytteförbundens överstyrelses expedition anställda personalen, med undantag av kassaförvaltaren, må från förefintliga reservationer under extra anslaget till det frivilliga skytteväsendets befrämjande under år 1920 utbetalas dyrtidstillägg enligt de grunder, som för samma år äro eller kunna varda bestämda i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.»

vid *punkt 33* (remontering) av herrar *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *O. U. B. Olsson, K. A. Tengdahl, J. Nilsson* i Malmö, *A. Anderson* i Råstock, *O. H. Waldén, A. J. Andersson* i Gävle, *O. Nilsson* i Örebro och *A. E. Åkesson*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Enligt — — — — — — — — — — — — — — — — — —
Återstod, nu äskad av riksdagen ..... kronor 803,694: —

I Kungl. Maj:ts förevarande förslag har antalet ersättningsremonter och vid depåerna störtade remonter beräknats till 1,007 (982 + 25) under år 1921. Deras inköpspris jämte med remonteringen för övrigt förenade kostnader har beräknats till 926,190 kronor (ordinarie reservationsanslag) + 155,000 kronor (beräknat förstärkningsanslag), summa 1,081,190 kronor eller i medeltal något över 1,000 kronor för varje

häst. Arméförvaltningen har ansett, att man inte borde räkna med lägre inköpspris 1921 än 2,500 kronor pr remont jämte 95 kronor i diverse kostnader och omkostnader vid depåerna. På tilläggsstaten för 1920 har departementschefen själv beräknat inköpspriset pr remont till 2,000 kronor. Även om hästpriserna kunna väntas fortfarande sjunka, torde beräkningen inte böra utgå från väsentligt lägre pris än de på tilläggsstaten beräknade, som nyligen godkänts av riksdagen. Utskottet har därför stannat vid att beräkna inköpspriset plus de i Kungl. Maj:ts förslag upptagna omkostnaderna till sammanlagt 2,000 kronor pr remont, vilket således förutsätter ett remontpris på något över 1,900 kronor. Men under sådana förhållanden kan tydligen endast hälften av det i Kungl. Maj:ts förslag beräknade antalet remonter, alltså ungefär 500, anskaffas för det ordinarie anslaget plus det här nedan under punkt 73:o) beräknade förstärkningsanslaget.

Departementschefen håller emellertid för troligt, att den pågående försvarsrevisionen kommer att medföra en nedsättning av det genom 1914 års härordning bestämda stamhästantalet. Försvarsrevisionen har med stöd av de militära myndigheternas utlåtande förklarat, att svårigheterna med det nu befintliga antalet hästar äro så stora, att den finner sig nödsakad föreslå en ökning av kassationsprocenten till 18 procent mot den vanliga om 9 procent för att nedbringa hästantalet. Enligt inhämtat utlåtande från inspektören för kavalleriet den 3 mars skulle den höjda kassationsprocenten betyda utrangering av 655 fullt användbara hästar. Under sådana förhållanden torde det med skäl kunna ifrågasättas, om remonteringen inte borde helt och hållet inställas under nästa år i väntan på det beslut, till vilket riksdagen på grundval av försvarsrevisionens utredning slutligen kommer i fråga om det för armén behövliga antalet hästar.

På grund av de svårigheter, som skulle vara förenade med inställande helt och hållet av remonteringen, har utskottet dock velat tillstyrka en mindre remontering även 1921 och anser att till grund för beräkningen av anslagets storlek bör läggas ungefär tredjedelen av det av Kungl. Maj:t föreslagna antalet remonter. Vidare anser utskottet lämpligt att vid beräkningen av remonteringsanslaget verkligt antagliga priser läggas till grund, så att intet förstärkningsanslag behöver beräknas på tilläggsstat 1921.

Utskottet har redan angivit skälen, varför det beräknar inköpspriset och de övriga i Kungl. Maj:ts förslag upptagna omkostnaderna till 2,000 kronor pr remont. Priset pr tjänstehäst bör därför sättas till 2,400 kronor.

Priset för de utrangerade stamhästarna uppgick förra året till 225 kronor mot i Kungl. Maj:ts förslag beräknade 138 kronor. Även om priset innevarande år sjunker, kan med visshet antagas, att det ej behöver bli lägre än 225 kronor.

Anslaget för 1921 skulle alltså beräknas på följande sätt:

Utgifter.

Inköp av 335 remonter samt med remonteringen förenade diverse omkostnader	kronor 670,000: —	
Inlösen av 30 tjänstehästar à 2,400 kronor	» 72,000: —	kronor 742,000: —

Inkomster.

Utrangerade stamhästar (690 à 225 kronor)	kronor 155,250: —	
Ersättning för 50 till tjänstehästar uttagna stamhästar	» 120,000: —	» 275,250: —
Återstod, att bevilja av riksdagen		kronor 466,750: —

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till remontering, nu 884,880 kronor, med 418,130 kronor till 466,750 kronor.»

vid *punkt 40:o)* (fält- och fälttjänstövningar) av herrar *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *O. U. B. Olsson*, *K. A. Tengdahl*, *J. Nilsson* i Malmö, *A. Anderson* i Råstock, *O. H. Waldén*, *A. J. Andersson* i Gävle, *O. Nilsson* i Örebro, *A. E. Åkesson* och *G. N. Torgén*, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Enligt vad utskottet inhämtat fanns vid innevarande års början å förevarande reservationsanslag en behållning å icke mindre än 1,040,000 kronor. Till denna summa kommer det för samma år anvisade anslaget, 640,000 kronor.

Även om ifrågavarande övningar under år 1920 bedrivas i förut vanlig omfattning, torde vid årets slut förefinnas en reservation till

belopp, betydligt överstigande det nu begärda anslaget. Enligt utskottets mening lärer vid sådant förhållande något anvisande av medel för ifrågavarande övningar under år 1921 icke erfordras.

Utskottet hemställer alltså,

att ordinarie reservationsanslaget till fält- och fälttjänstövningar må ur riksstaten för år 1921 uteslutas.»

Tabell över anslagen under riksstatens för år 1921 *fjärde* huvudtitel.

Försvarsdepartementet.

Departementet och lantförsvaret.

	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Departementet.				
Departementschefen			17,000	
Departementet			* 199,000	
Säger för departementet	.....	.....	216,000	
Lanttörsvaret.				
Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.				
Arméförvaltningen			362,879	
Förstärkning av arbetskrafterna i arméförvaltningen, *förslagsanslag*, högst				35,800
Avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl., *förslagsanslag*			21,973,000	
Ålderstillägg, *förslagsanslag*			116,600	
Inkvarteringens ordnande i Stockholm, *reservationsanslag*			21,450	
Extra lönetillägg, *förslagsanslag*				125
Ökade arvoden åt lärarpersonalen vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, *förslagsanslag*, högst				4,300
Dagavlöningstillägg åt indelt manskap, *förslagsanslag*				96,600
Mötesbidrag, *förslagsanslag*				35,000
Provisoriskt avlöningstillägg åt officerare m. fl. vid till Boden förlagda truppförband och formationer, *förslagsanslag*				67,600
Tillfällig löneförbättring för viss personal vid armén, *förslagsanslag*				**4,020,000
Rekryteringskostnader, *reservationsanslag*			810,950	
Arméns reservstater, *förslagsanslag*			482,300	
Arméns personal över stat, *förslagsanslag*			360,000	
Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*			134,000	
Höjning av dagtraktamentena, *förslagsanslag*				300,000
Flyttningsersättning, *förslagsanslag*			100,000	
Resestipendier, *reservationsanslag*			31,500	
Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.	.....	.....	24,392,679	4,559,425

* Beloppet redan beviljat av riksdagen.

** Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.				
Penningbidrag och penningtillskott, *förslagsanslag*			5,280,980	
Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, *förslagsanslag*			621,300	
Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., *förslagsanslag*			525.300	
Säger för de värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning	.....	.....	6,427,580	
Undervisning, understöd, expenser m. m.				
Undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, *reservationsanslag*			579,668	
Merkostnader vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, *reservationsanslag*				21,300
Vissa utbildningskurser vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, *reservationsanslag*				46,070
Vissa kostnader för krigsskolans verksamhet, *förslagsanslag*, högst				55,000
Studiestipendier, *reservationsanslag*			32,200	
Understöd åt föreningar och till skrifters utgivande, *reservationsanslag*			24,000	
Frivilliga skytteväsendets befrämjande, *reservationsanslag*				1,472,000
Soldathemsverksamhet, *reservationsanslag*				10,000
Skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m., *reservationsanslag*			297,610	
Skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden, *reservationsanslag*			151,175	
Tryckningskostnader, *förslagsanslag*			120,500	
Vissa arbeten å mobiliseringsverket, *reservationsanslag*				28,700
Säger för undervisning, understöd, expenser m. m.	.....	.....	1,205,153	1,633,070
Förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.				
Mathållning, *förslagsanslag*			7,789,415	
Munderingsutrustning, *reservationsanslag*			4,567,998	
Kasernutredning, intendenturfordon m. m., *reservationsanslag*			1,449,111	
Överdrag till filtar, *reservationsanslag*				220,000
Intendenturutrustning åt landstormen, *reservationsanslag*				200,000
Inventarier till Svea ingenjörkårs nya kasernetablissemang, *reservationsanslag*				80,000
Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden, *reservationsanslag*			2,305,316	
Remontering, *reservationsanslag*			803,694	
Furagering, *förslagsanslag*			4,605,704	
Premiering av lastautomobiler, *reservationsanslag*			40,000	
Drift och underhåll av personautomobiler, *förslagsanslag*				66,000
Truppförbandens övningar, *reservationsanslag*			2,098,463	
Vinterrekrytskolor, *förslagsanslag*				57,000

	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Sjötransportmateriel för Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementens övningar, *förslagsanslag*, högst				100,000
Fält- och fälttjänstövningar, *reservationsanslag*			640,000	
Flygövningar, *reservationsanslag*				232,700
Säger för förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.	.....	.....	24,299,701	955,700
Sjukvård m. m.				
Sjuk- och veterinärvård m. m., *reservationsanslag*			662,210	
Arméns bakteriologiska laboratorium, *förslagsanslag*				8,000
Sjukhusinventarier m. m., *reservationsanslag*				33,600
Desinfektionsanstalt i Boden, *reservationsanslag*				75,000
Nya sjukhus vid armén, *reservationsanslag*				279,563
Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, *reservationsanslag*				10,000
Disponerande för arméns räkning av visst antal sängplatser å länslasarettet i Umeå, *reservationsanslag*				145,800
Säger för sjukvård m. m.	.....	.....	662,210	551,963
Vapen och ammunition.				
Vapen och ammunition m. m., *reservationsanslag*			3,512,583	
Fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel, *reservationsanslag*				900,000
Säkerställande av driften vid ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk, *förslagsanslag*, högst				2,943,000
Övningar med viss teknisk utrustning, *reservationsanslag*				60,000
Säger för vapen och ammunition	.....	.....	3,512,583	3,903,000
Byggnader och ingenjörmateriel.				
Byggnader, övningsfält och skjutbanor, *reservationsanslag*			1,950,840	
Förstärkning av reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor, *förslagsanslag*, högst				1,950,840
Fullföljande av arbetena å kasernetablissemang för femton infanteriregementen, *reservationsanslag*				* 4,810,500
Merkostnader för vissa i samband med 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén, *förslagsanslag*, högst, att utgå av tillfälliga lånemedel				1,255,300
Merkostnader för vissa efter antagandet av 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén, *förslagsanslag*, högst				834,650
Underhåll av maskinella anordningar vid vätgasverket i Boden, *reservationsanslag*				4,200

* Beloppet redan beviljat av riksdagen.

	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Inköp av soldathemmet vid Västerbottens regemente, *reservationsanslag*				15,000
Elektrisk belysning i arrestlokalerna inom vissa kasernetablissemang, *reservationsanslag*				34,500
Inlösen till staten av elektriska belysningsanordningar i vissa underofficersbostäder, *reservationsanslag*				36,650
Förstärkning av uppvärmningsanläggningarna inom Göta artilleriregementes kasernetablissemang, *reservationsanslag*				80,000
Centraluppvärmning i vaktpaviljongerna vid Norrlands dragonregemente, *reservationsanslag*				16,000
Byggnader för förvaring av bensin, oljor och sprängmedel vid flygetablissemanget å Malmen, *reservationsanslag*				35,750
Förbättringar å vissa provisoriska kulspruteskjutbanor, *reservationsanslag*				46,000
Ny uppvärmningsanläggning vid Kronprinsens husarregementes kasernetablissemang, *reservationsanslag*				70,000
Konservering av viss del utav Varbergs f. d. fästning, *reservationsanslag*				30,325
Ingenjörmateriel, *reservationsanslag*			124,100	
Komplettering av viss ingenjörmateriel, *reservationsanslag*				63,000
Viss ingenjörmateriel för infanteriet, *reservationsanslag*				35,000
Underhåll av flygmaterielen, *reservationsanslag*				493,090
Säger för byggnader och ingenjörmateriel	.....	.....	2,074,940	9,810,805
Diverse.				
Ersättning för rustning och rotering, *förslagsanslag*			400,000	
Extra utgifter, *reservationsanslag*			615,000	
Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, *förslagsanslag*			200,000	
Semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare, *förslagsanslag*				100,000
Säger för diverse	.....	.....	1,215,000	100,000
Säger för lantförsvaret	.....	.....	63,789,846	21,513,963

Stockholm. K. L. Beckmans Boktr., 1920.

Nr 4: III.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1920 kl. 1 e. m.

Utlåtande angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1921 fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet, avd. III, Sjöförsvaret. (1:a avd.)

I förslaget till riksstat för år 1921 har Kungl. Maj:t upptagit anslagen å fjärde huvudtiteln, försvarsdepartementet, under följande huvudavdelningar:

I. Departementet.
II. Lantförsvaret.
III. Sjöförsvaret.

Utskottet, som tidigare i särskilt utlåtande behandlat de under avd. I och II upptagna anslagen, yttrar sig i föreliggande utlåtande i fråga om anslagen under avd. III, Sjöförsvaret.

Marinförvaltningen och marinstaben.

Förstärkning av anslaget till marinförvaltningen. [2.]

1:o) Kungl. Maj:t har under åberopande av punkt 2 i det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 7 januari 1920 föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1921 bevilja dels till beredande av fyllnad i den i marinförvaltningens stat uppförda anvisningen till vikariatsersättning, arvoden till extra ordinarie tjänstemän och biträden samt renskrivningskostnad m. m. ett förslagsanslag, högst 25,120 kronor; dels ock till anställande av två extra revisorer och en extra föredragande i anmärkningsmål i marinförvaltningen samt till förstärkning jämväl i övrigt av arbetskrafterna å revisions- och bokslutskontoren därstädes ett förslagsanslag, högst 20,850 kronor, därav högst 250 kronor må tagas i anspråk till vikariatsersättning under semester för extra revisorerna.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet sid. 9—30.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, må på extra stat för år 1921 bevilja

a) till *beredande av fyllnad i den i marinförvaltningens stat uppförda anvisningen till vikariatsersättning, arvoden till extra ordinarie tjänstemän och biträden samt renskrivningskostnad m. m.* ett förslagsanslag, högst, 25,120 kronor;

b) till anställande av två extra revisorer och en extra föredragande i anmärkningsmål i marinförvaltningen samt till *förstärkning* jämväl i övrigt *av arbetskrafterna å revisions- och bokslutskontoren* därstädes ett förslagsanslag, högst, 20,850 kronor därav högst 250 kronor må tagas i anspråk till vikariatsersättning under semester för extra revisorerna.

Flottan.

Avlöning, ersättningar m. m.

Avlöning för flottans kårer och stater.

[3.]

2:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3) dels att godkänna stater för flottans underofficerskår och för flottans skeppsgossekår av den lydelse, bilagorna nr 3 och 4 vid statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 7 januari 1920 utvisa; dels ock att i riksstaten för år 1921 minska ordinarie förslagsanslaget till avlöning för flottans kårer och stater, nu 6,891,120 kronor, med 359,875 kronor till 6,531,245 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 31—49.

Vidare har uti en av herr *E. Nylander* m. fl. inom andra kammaren väckt motion (nr 99) hemställts, att riksdagen måtte å 1921 års stat för mariningenjörkåren upptaga två flygingenjörer, i lönehänseende likställda med min- m. fl. specialingenjörer vid nämnda kår, samt att med anledning härav mariningenjörkårens stat måtte för år 1921 ökas med 10,000 kronor till 325,240 kronor.

Beträffande de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning får utskottet hänvisa till motionen.

Beräkningen av förevarande anslag för år 1921 framgår av nedanstående tabell:

	För år 1920 av riksdagen beräknat behov. Kronor.		För år 1921 beräknat behov. Kronor.		Ökning. Kronor.		Minskning. Kronor.	
Officerskåren	1,539,220	—	1,539,220	—	—	—	—	—
Reservofficerare under 1:a tjänstgöring och repetitionsövning, förslagsvis högst	46,439	60	46,439	60	—	—	—	—
Reservofficersaspiranter	27,900	—	27,900	—	—	—	—	—
Underofficerskåren	2,636,202	75	2,636,202	75	—	—	—	—
Sjömanskåren	1,996,061	—	1,996,061	—	—	—	—	—
Skeppsgossekåren	70,963	—	74,263	—	3,300	—	—	—
Mariningenjörkåren	315,240	—	315,240	—	—	—	—	—
Marinintendenturkåren	355,565	—	355,565	—	—	—	—	—
Marinintendenturkåren i flottans reserv	5,560	—	5,560	—	—	—	—	—
Reservmarinintendentsaspiranter	6,675	—	6,675	—	—	—	—	—
Ecklesiastikstaten	8,900	—	8,900	—	—	—	—	—
Marinläkarkåren	159,745	—	159,745	—	—	—	—	—
Poliskåren	84,000	—	84,000	—	—	—	—	—
Indragningsstaten samt båtsmanskompanierna, förslagsvis	1,338	67	1,166	67	—	—	172	—
Avrundas med	—	98	—	98	—	—	—	—
Summa	**7,253,811**	—	**7,256,939**	—	**3,300**	—	**172**	—

Den för skeppsgossekårens vidkommande beräknade ökningen av anslaget för år 1921 är beroende på önskvärdheten av att på ett mera tillfredsställande sätt kunna sörja för tandvården vid kåren i Marstrand genom höjning av ersättningen härför.

På grund av förefintliga vakanser har det beräknade beloppet under avlöningsanslaget av Kungl. Maj:t ansetts kunna nedsättas med 10 procent (förut 5 procent).

Anslagsbehovet för år 1921 kommer enligt Kungl. Maj:ts förslag att med 359,875 kronor understiga vad som för innevarande år beräknats.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den av Kungl. Maj:t verkställda beräkningen av förevarande anslag.

Beträffande det motionsvis framställda förslaget om uppförande å ordinarie stat vid mariningenjörkåren av två flygingenjörer har utskottet velat erinra om att vid armén anställda flygingenjörer icke uppförts å stat och allenast tillförsäkrats visst arvode samt att frågan om flygväsendets organisation ännu icke blivit föremål för slutlig prövning.

Då utskottet anser, att förevarande fråga bör avgöras i samband

med organisationen av flygväsendet över huvud taget, har utskottet icke kunnat biträda motionärernas framställning.

Utskottet hemställer alltså,

Minskat anslag.

att riksdagen må

a) med avslag å herr Nylanders m. fl. förevarande motion godkänna stater för flottans underofficerskår och för flottans skeppsgossekår av den lydelse, bilagorna nr 3 och 4 vid statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 7 januari 1920 utvisa;

b) i riksstaten för år 1921 minska ordinarie förslagsanslaget till avlöning för flottans kårer och stater, nu 6,891,120 kronor, med 359,875 kronor till 6,531,245 kronor.

Extra lönetillägg.

[5.]

3:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 5) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1920 angivna grunder, av *extra lönetillägg* för år 1921 åt en del tjänstemän och betjänte i ämbetsverk, kårer och stater, hörande till sjöförsvaret, på extra stat för år 1921 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp av 500 kronor.

Ersättning för rustning och rotering.

[6.]

Minskat anslag.

4:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6) och under hänvisning till statsrådsprotokollet sid. 50 och 51 hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 minska ordinarie förslagsanslaget till ersättning för rustning och rotering, nu 3,120 kronor, med 330 kronor till 2,790 kronor.

Intendenturen.

Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna.

[8.]

5:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst 224,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 51—55.

Ordinarie beklädnadsanslaget har för år 1921 av Kungl. Maj:t ansetts kunna utgå med oförändrat belopp, 497,756 kronor.

Såsom anslagsförstärkning har emellertid av Kungl. Maj:t, i likhet med vad som under de närmast föregående åren ägt rum, beräknats ett belopp, uppgående till 45 procent av det ordinarie anslagets summa, eller i avrundat tal 224,000 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det sätt, varpå anslagsbehovet för år 1921 beräknats.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 224,000 kronor.

6:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10) att till rörelsekapital för marketenteriet vid flottans varv i Stockholm på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 10,000 kronor. Rörelsekapital för marketenteriet i Stockholm. [10.]

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 61—65.

Ifrågavarande rörelsekapital är avsett för å flottans varv befintligt marketenteri ävensom det arbetarkök, vartill medel av år 1918 års lagtima riksdag beviljats.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *rörelsekapital för marketenteriet vid flottans varv i Stockholm* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 10,000 kronor. Nytt anslag.

Nybyggnad och underhåll.

7:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11) att i riksstaten för år 1921 minska ordinarie reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll, nu 3,195,050 kronor, med 250,000 kronor till 2,945,050 kronor. Flottans nybyggnad och underhåll. [11.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 65—77 av åberopade statsrådsprotokollet.

Förevarande anslag är för år 1920 i riksstaten upptaget med ett belopp av 3,195,050 kronor. Därjämte har till förstärkning av samma

anslag å extra stat för år 1920 beviljats ett förslagsanslag, högst, 639,010 kronor, motsvarande 20 % av det ordinarie anslaget. Såsom ytterligare förstärkningsanslag till det ordinarie anslaget hava av Kungl. Maj:t äskats medel, varom närmare omförmäles i särskilt av utskottet denna dag avgivet utlåtande.

På grund av inskränkningar i fartygsrustningar m. m. har Kungl. Maj:t ansett, att anslagsbehovet för år 1921 bör kunna begränsas till 2,945,050 kronor, vilken summa med 250,000 kronor understiger innevarande års anslag.

En förstärkning av anslaget även för år 1921 har emellertid ansetts nödvändig, varför Kungl. Maj:t i sådant hänseende föreslagit, att ett belopp av 589,010 kronor eller 20 % av samma års ordinarie anslag beviljas å extra stat och upptages såsom förslagsanslag, högst.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t i fråga om anslag å 1921 års riksstat föreslagit.

I detta sammanhang har utskottet velat omnämna, att till utskottets kännedom kommit, att tillfälle yppat sig att till synnerligen förmånligt pris förvärva ett antal flygmotorer, varav stort behov föreligger. Då proposition i detta ärende på grund av den långt framskridna tiden icke torde vara att emotse, har utskottet ansett sig böra uttala, att, för den händelse Kungl. Maj:t skulle finna önskvärt, att inköp av ifrågavarande motorer sker, utskottet icke har något att erinra mot att, därest andra medel icke stå till förfogande, från anslaget till oförutsedda utgifter utbetalas erforderligt belopp.

Beträffande det ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll hemställer utskottet,

Minskat anslag.

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 minska ordinarie reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll, nu 3,195,050 kronor, med 250,000 kronor till 2,945,050 kronor.

Förstärkning av reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll.

8:o) Under åberopande av vad utskottet under närmast föregående punkt anfört, får utskottet, i anslutning till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12), hemställa,

[12.]

att riksdagen må *till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 589,010 kronor.

9:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 15) att till uppförande av nybyggnad för marketenteri vid flottans station i Karlskrona m. m. på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 149,000 kronor.

Nybyggnad för marketenteri vid flottans station i Karlskrona m. m.

[15.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 96—101 av åberopade statsrådsprotokollet.

Då de för närvarande till manskapsmarketenteri använda lokalerna vid Karlskrona station vore mindre tillfredsställande, har Kungl. Maj:t nu framlagt förslag till nybyggnad för ifrågavarande marketenteri. Kostnaderna härför hava beräknats till 145,000 kronor, varjämte äskats 4,000 kronor för inrednings- och reparationsarbeten i de nuvarande marketenterilokalerna, vilka äro avsedda att användas till lektionslokaler m. m.

Enligt det nu framlagda nybyggnadsförslaget skulle enligt departementschefens mening marketenteribyggnaden, som vore avsedd att uppföras av trä med utvändig revetering, förläggas till det område, där för närvarande en vedbod och en boställsbyggnad för uppbördsmannen i exercisskolan vore belägna. Av dessa byggnader, vilka i samband med marketenteribyggnadens uppförande skulle rivas, vore vedboden numera för sitt ändamål obehövlig samt boställsbyggnaden gammal och bristfällig. Genom den sålunda föreslagna förläggningen av marketenteribyggnaden hade nödig hänsyn kunnat tagas därtill, att kaserngårdens område icke alltför mycket inkräktades av byggnader. Den föreslagna marketenteribyggnaden upptoge i bottenvåningen en större sal, rymmande 175 vid smärre bord anordnade platser jämte erforderligt kök, skafferi, serveringsrum, tambur o. d. Då de underofficerare, som tjänstgöra inom kasernområdet, borde, särskilt med hänsyn därtill att en del av dem vore bosatta utanför Karlskrona, äga tillgång till en samlingsplats inom kasernområdet, varest de kunde intaga enklare förtäring, hade ett för omkring 15 personer avsett rum anordnats för dessa underofficerare. I övrigt vore i bottenvåningen inredda två mindre rum, ett för föreståndarinnan och ett för betjäningen. Vindsvåningen upptoge tre rum och kök, avsedda för uppbördsmannen i exercisskolan (flaggunderofficer), vars nuvarande boställe skulle rivas.

Vid granskningen av det föreliggande byggnadsförslaget har utskottet icke kunnat undgå att ställa sig tveksamt i fråga om ändamålsenligheten av byggnadsplanen. Härtill kommer, att frågan om anordningar för manskapets trevnad och nöje för närvarande är under utredning. På grund härav och då byggnadskostnaderna även synas utskottet höga, har utskottet icke ansett sig för närvarande kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke må av riksdagen bifallas.

Reparation av portarna till dockorna nr 1 och 3 å flottans varv i Karlskrona.

[16.]

10:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16) att för reparation av portarna till dockorna nr 1 och 3 å flottans varv i Karlskrona på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 101 och 102 av åberopade statsrådsprotokollet.

Med hänsyn till ifrågavarande dockportars på grund av ålder bristfälliga skick har departementschefen ansett, att en fullständig reparation av desamma är av behovet påkallad.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

Nytt anslag.

att riksdagen må *för reparation av portarna till dockorna nr 1 och 3 å flottans varv i Karlskrona* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

Sanitära anordningar vid flottans varv i Karlskrona.

[17.]

11:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17) att för sanitära anordningar vid flottans varv i Karlskrona på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 103—105 av åberopade statsrådsprotokollet.

Det av Kungl. Maj:t begärda beloppet är avsett för anordnande av tvättställ inom maskinverkstäderna å ingenjörsdepartementet samt för diverse sanitära anordningar å övriga departement.

Utskottet, som icke haft något att erinra emot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

Nytt anslag.

att riksdagen må *för sanitära anordningar vid flottans varv i Karlskrona* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

Införande av värmeledning i kasern III m. m. vid flottans station i Stockholm.

[18.]

12:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 18) *dels* för införande av värmeledning i kasern III vid flottans station i Stockholm på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 70,000 kronor, *dels* för utvidgning av varmbadinrättningen vid nämnda station på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 22,000 kronor, *dels ock* medgiva, att till en ny ångpanneanläggning för matinrättningen vid nämnda station må användas 59,000 kronor av det utav

1911 års riksdag på extra stat beviljade beloppet av 138,000 kronor till nybyggnad för underofficersskola vid stationen.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 105—115 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ett genomförande av Kungl. Maj:ts förslag i fråga om införande av värmeledning i kasern III vid flottans station i Stockholm, varest uppvärmningen hittills huvudsakligen skett medelst kaminer, skulle möjliggöra bättre ventilation och hygien, jämnare uppvärmning och minskad eldfara.

Vad den föreslagna utvidgningen av varmbadinrättningen angår, avses härmed en förstoring av den till badinrättningen hörande bassängen från 1.74 × 2.32 till 3.8 × 7.00 meter samt en mindre ökning av antalet avklädningsrum och badkar jämte flyttning av de senare.

Vad slutligen angår den föreslagna nya ångpanneanläggningen för matinrättningen, är denna i främsta rummet av behovet påkallad för att möjliggöra en rationell skötsel av matinrättningen. Genom införandet av ångpanneanläggningen skulle enligt vad departementschefen upplyst kolåtgången minskas med 20 %.

Utskottet, som funnit de av Kungl. Maj:t föreslagna åtgärderna av behovet påkallade, får hemställa,

att riksdagen må — Nya anslag.

a) *för införande av värmeledning i kasern III vid flottans station i Stockholm* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 70,000 kronor;

b) *för utvidgning av varmbadinrättningen vid nämnda station* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanlag av 22,000 kronor;

c) medgiva, att till en ny ångpanneanläggning för matinrättningen vid nämnda station må användas 59,000 kronor av det utav 1911 års riksdag på extra stat beviljade beloppet av 138,000 kronor till nybyggnad för underofficersskola vid stationen.

13:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19) medgiva, att för anordnande av elektrisk belysning i underofficersbostäder å Kastellholmen samt av elektrisk ytterbelysning å nämnda holme må användas ett belopp av 26,000 kronor av å vissa reservationsanslag uppkomna behållningar av 412,630 kronor. — Elektrisk belysning m. m. i bostäder m. m. å Kastellholmen. [19.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 116—121 av åberopade statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål begärde Kungl. Maj:t av 1919 års lagtima riksdag ett anslag av 43,600 kronor. Riksdagen fann emellertid ej skäl bifalla framställningen och anförde såsom skäl härför, bl. a., de höga anläggningskostnaderna.

Det nu äskade beloppet är avsett att kunna bestridas av behållningar, som förefinnas å vissa reservationsanslag och som icke vidare behöva reserveras. Summan av de behållningar, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle tagas i anspråk för detta jämte åtskilliga andra här nedan i särskilda punkter behandlade ändamål, utgör 412,630 kronor.

Då kostnaderna för anordnande av elektrisk belysning uti ifrågavarande bostäder numera väsentligt nedgått, har utskottet icke velat motsätta sig beviljande av medel för detta ändamål.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att *för anordnande av elektrisk belysning i underofficersbostäder å Kastellholmen samt av elektrisk ytterbelysning å nämnda holme* må användas ett belopp av 26,000 kronor av å vissa reservationsanslag uppkomna behållningar av 412,630 kronor.

Motorbåt för torpeddepartementet vid flottans varv i Stockholm.

[20.]

14:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20) medgiva, att för anskaffning av en motorbåt för torpeddepartementet vid flottans varv i Stockholm må användas ett belopp av 25,000 kronor av å vissa reservationsanslag uppkomna behållningar av 412,630 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 121—124 i åberopade statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande motorbåt är, bland annat, avsedd att användas vid flygolyckor och flyghaverier.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att för anskaffning av en motorbåt för torpeddepartementet vid flottans varv i Stockholm må användas ett belopp av 25,000 kronor av å vissa reservationsanslag uppkomna behållningar av 412,630 kronor.

15:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21) att av det utav 1919 års riksdag för anläggande av en örlogsdepå vid Härnösand beviljade reservationsanslaget av 1,672,000 kronor på extra stat för år 1921 anvisa återstående, ännu icke anvisade beloppet, 672,000 kronor. Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 124—131 av åberopade statsrådsprotokollet.

Örlogsdepå vid Härnösand. [21.]

För anläggande av en örlogsdepå vid Härnösand har 1914 års senare riksdag beviljat ett anslag av 1,700,000 kronor, att utgå av värnskattemedel. Riksdagen framhöll därvid, att anläggningarna för örlogsdepån, om den skulle kunna på ett tillfredsställande sätt fylla sitt ändamål, syntes böra redan från början omfatta jämväl en mindre verkstadsanläggning.

Kungl. Maj:t har vidare i proposition den 18 februari 1919 (nr 113) föreslagit, att riksdagen måtte, utöver det av 1914 års senare riksdag för anläggande av omförmälda örlogsdepå beviljade anslaget av 1,700,000 kronor, för arbetets fullföljande i den omfattning, som i propositionen angivits, bevilja ytterligare ett reservationsanslag av 1,672,000 kronor och därav på extra stat för år 1920 anvisa ett belopp av 1,000,000 kronor.

I skrivelse den 14 juni 1919 (nr 5 A) anmälde riksdagen, att riksdagen bifallit det av Kungl. Maj:t i propositionen nr 113 gjorda anslagsäskandet. Riksdagen erinrade därvid att, enligt vad departementschefen framhållit och riksdagens vederbörande utskott dessutom under hand erfarit, utsikter syntes förefinnas för träffande av en uppgörelse rörande utnyttjandet av ifrågavarande dockanläggning; och ansåg riksdagen detta ur statsverkets synpunkt fördelaktigt, varjämte riksdagen framhöll önskvärdheten av, att en sådan uppgörelse inom en nära framtid komme till stånd på för statsverket så förmånliga villkor som möjligt.

Enligt vad departementschefen nu meddelat, har marinförvaltningen i skrivelse den 14 november 1919 anmält, att, efter förda förhandlingar med aktiebolaget Mohögs mekaniska verkstad samt Härnösands verkstads och varvs aktiebolag, dessa bolag förklarat sig hava för avsikt att söka arrendera ifrågavarande verkstadsanläggning samt anhållit att från lämplig fond erhålla ett lån av 350,000 kronor, avsett att användas till verkstadens maskinella utrustning.

Kungl. Maj:t har nu begärt anvisning av det ännu återstående beloppet å 1919 års anslag eller 672,000 kronor.

Utskottet, som erfarit, att för verkstadens utrustning beviljats ett lån ur handels- och sjöfartsfonden av 350,000 kronor, får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må av det utav 1919 års riksdag för anläggande av en *örlogsdepå vid Härnösand* beviljade reservationsanslaget av 1,672,000 kronor på extra stat för år 1921 anvisa återstående, ännu icke anvisade beloppet, 672,000 kronor.

Övningar.

Förstärkning av anslaget till flottans krigsberedskap och övningar.

[23.]

16:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 805,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 131—138.

Det ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar har av Kungl. Maj:t ansetts böra för år 1921 utgå med oförändrat belopp, 4,027,000 kronor, men har ett extra förstärkningsanslag, motsvarande 20 procent av det ordinarie anslagets summa, ansetts erforderligt.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 805,000 kronor.

Artilleribehov.

Ökning av visst artilleris skottvidder.

[26.]

17:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 26) att för ökning av det medelsvåra artilleriets skottvidder å vissa 1:a klass pansarbåtar må användas ett belopp av 132,000 kronor av förenämnda, å vissa reservationsanslag uppkomna behållningar av 412,630 kronor.

Utredningen i ämnet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 145—147.

Genom vidtagande av vissa anordningar skulle skottvidden för ifrågavarande artilleri kunna ökas med omkring 40 procent eller från 8,000 à 8,700 meter till omkring 11,000 meter.

Medel för vidtagande av dessa anordningar skulle enligt Kungl. Maj:t förslag tagas av de behållningar å tillhopa 412,630 kronor, som uppstått å vissa reservationsanslag och som numera icke erfordrades för sina ursprungliga ändamål.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må besluta att för ökning av det medelsvåra artilleriets skottvidder å vissa 1:a klass pansarbåtar må användas ett belopp av 132,000 kronor av förenämnda, å vissa reservationsanslag uppkomna behållningar av 412,630 kronor.

Torped- och gnistsignalväsendet m. m.

18:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 27) att för anskaffning av torpeder på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 421,500 kronor. **Anskaffning av torpeder.** [27.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 148—160.

I ärendet har departementschefen anfört bland annat följande:

»Under det sistförflutna året — då en successiv minskning av arbetsstyrkan vid torpedverkstaden i Karlskrona genomförts — har den uppfattningen stadgats, att det icke låter sig göra att nedbringa arbetsstyrkan vid torpedverkstaden under en viss storlek, därest driften vid verkstaden skall kunna ordnas på ett rationellt och ekonomiskt sätt. Det minsta antal arbetare, som i sådant avseende funnits vara behövligt (därvid även inberäknats de arbetare, som äro av torpedtillverkningen beroende), har i en från marinförvaltningen mig tillhandakommen skrivelse av den 29 november 1919 upptagits till omkring 180 man, eller det ungefärliga antal, som efter verkställd reduktion av arbetsstyrkan för närvarande finnes anställt. Även om verkstaden i framtiden kommer att användas för annan tillverkning för statens behov eller för enskilda beställares räkning, lärer man enligt min mening böra utgå från, att en arbetsstyrka av denna storlek bör vid verkstaden bi-

behållas. Jag anser så mycket större skäl förefinnas för att minskning, åtminstone i mera avsevärd omfattning, av ifrågavarande arbetsstyrka icke bör äga rum, som arbetarna vid omförmälda torpedverkstad tillhöra de mest yrkesskickliga specialisterna av flottans varvsarbetarkår.

Vid beräknandet av det erforderliga anslagsbeloppet för torpedtillverkning under år 1921 vid torpedverkstaden i Karlskrona lärer alltså behovet av arbetsmaterial för en arbetsstyrka av nu nämnd storlek böra tjäna till ledning — torpedverkstaden i Stockholm torde med hänsyn till vad förut nämnts beträffande den nuvarande verksamheten därstädes icke härvidlag behöva tagas i betraktande. I sådant hänseende har jag genom marinförvaltningens torpedavdelning låtit verkställa en närmare utredning i ämnet. Av denna utredning framgår att, under förutsättning att nyssnämnda arbetsstyrka framgent sysselsättes med torpedtillverkning, samtliga de 120 torpeder, vartill av riksdagen vid 1919 års ingång anvisats medel, beräknats vara färdigställda vid 1921 års utgång. Vidare skulle för att fullt sysselsätta ifrågavarande arbetsstyrka erfordras, att under våren 1920 en beställning ägde rum av 50 torpeder, varefter under hösten 1921 ny beställning av samma storlek borde göras. För påbörjande av arbetet med en beställning av 50 torpeder år 1920 vore ett belopp av 375,000 kronor erforderligt. Därest behövligt belopp för täckande av merkostnader för framställning av torpeder till pansarbåtarna Gustaf V och Drottning Victoria ställdes till förfogande, skulle medel disponeras till nybeställning av 14 torpeder, vartill beräknades en summa av (14×19,000) 266,000 kronor. Ett ytterligare belopp av (375,000—266,000) 109,000 kronor skulle alltså krävas under år 1920, vilket belopp emellertid, under förutsättning att motsvarande summa ställdes till förfogande under år 1921, kunde förskjutas av tillgängliga medel för merkostnader för varmluftsapparater till torpeder. För år 1921 hade beräknats erforderligt ett belopp av 635,000 kronor för fortsättande av arbetena å 1920 års beställning av 50 torpeder samt för påbörjande av ny beställning av samma antal torpeder under år 1921. Därjämte borde medel under år 1921 avses för anskaffning av laddningar till de torpeder, som skulle beställas våren 1920, och beräknades kostnaderna härför uppgå till 52,500 kronor. Under år 1921 borde sålunda enligt torpedavdelningens förevarande utredning ställas till förfogande dels 635,000 kronor för fortsättande av 1920 års beställning och nybeställning av torpeder, dels 109,000 kronor, vilket belopp under år 1920 förutsatts skola förskjutas av medel för merkostnader för varmluftsapparater till torpeder, och dels

52,500 kronor för anskaffning av laddningar till de torpeder, som skulle beställas under år 1920, eller tillhopa (635,000 + 109,000 + 52,500) 796,500 kronor.

Då jag med min förut angivna utgångspunkt anser, att den av marinförvaltningen sålunda under våren år 1920 avsedda beställningen av 50 torpeder bör äga rum, skulle, enligt vad förut nämnts, härför erfordras ett belopp, utöver nu såsom tillgängliga beräknade medel, av 109,000 kronor. Denna summa synes dock, på sätt blivit ifrågasatt, behöva begäras först för år 1921. För detta år har dessutom beräknats ett belopp av 635,000 kronor dels för fortsättande av arbetena å 1920 års beställning av 50 torpeder, och dels för påbörjande av ny beställning av samma antal torpeder under år 1921. Då det synes böra överlämnas till 1921 års riksdag att med hänsyn till då föreliggande förhållanden bedöma, huruvida och i så fall i vilken omfattning ytterligare medel böra för ifrågavarande ändamål under nämnda år beredas, räknar jag här endast med det belopp, som under år 1921 erfordras för fortsättande av arbetena å 1920 års beställning. Detta belopp lärer böra beräknas till skillnaden mellan förenämnda summa, 635,000 kronor, och kostnadsbeloppet, 375,000 kronor, för nybeställning av 50 torpeder, eller till 260,000 kronor. Härtill bör läggas ytterligare ett belopp av 52,500 kronor för anskaffning av laddningar till de torpeder, som skulle beställas under år 1920. Det av mig för år 1921 beräknade beloppet skulle alltså uppgå till (109,000+260,000+52,500) 421,500 kronor; och anser jag mig böra tillstyrka, att detta belopp äskas på extra stat för år 1921.»

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Dock har utskottet i detta sammanhang velat uttala, att enligt utskottets mening torpedförlusterna vid flottan äro anmärkningsvärt stora.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *anskaffning av torpeder* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 421,500 kronor. **Nytt anslag.**

19:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 28) får utskottet under hänvisning till statsrådsprotokollet sid. 160—163 hemställa, **Försök med torped-, gnist- och flygmateriel.**

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, till *försök med torped-, gnist- och flygmateriel*, på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 50,000 kronor. [28.]

Kustartilleriet.

Avlöning.

Avlöning för kustartilleriets personal.

[30.]

20:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30) dels att godkänna stat för kustartilleriets personal av den lydelse, bilagan nr 5 vid statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 7 januari 1920 utvisar, dels ock att i riksstaten för år 1921 minska ordinarie förslagsanslaget till avlöning för kustartilleriets personal, nu 1,758,435 kronor, med 91,649 kronor till 1,666,786 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 170—176.

Beträffande förevarande anslag hava av Kungl. Maj:t för år 1921 föreslagits följande förändringar i förhållande till innevarande års anslagsberäkning.

På grund av överflyttning av personal från Fårösund till Vaxholm måste en höjning med 1,900 kronor ske av anvisning till inkvarteringsbidrag för officerare och underofficerare.

Med anledning av att antalet reservofficersaspiranter för år 1921 beräknats lägre än för innevarande år kan en minskning ske med 900 kronor av anvisningen till beklädnadshjälp.

Då innevarande års stat för kustartilleriets personal upptager ett belopp av 1,850,984 kronor, skulle slutsumman av staten för år 1921 komma att utgöra (1,850,984 + 1,900 — 900 =) 1,851,984 kronor.

Emellertid har Kungl. Maj:t ansett, att detta belopp på grund av det stora antalet vakanser inom kustartilleriet kan nedsättas med 10 procent (förut 5 procent). Anslaget för år 1921 har alltså av Kungl. Maj:t upptagits med 1,666,786 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran beträffande förevarande anslags beräkning, får hemställa,

Minskat anslag.

att riksdagen må

a) godkänna stat för kustartilleriets personal av den lydelse, bilagan nr 5 vid statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 7 januari 1920 utvisar;

b) i riksstaten för år 1921 minska ordinarie förslagsanslaget till avlöning för kustartilleriets personal nu 1,758,435 kronor med 91,649 kronor till 1,666,786 kronor.

Intendenturen.

21:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 33) att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst 55,200 kronor. Förstärkning av kustartilleriets beklädnadsanslag. [33.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 177 och 178.

I överensstämmelse med vad som skett för åren 1919 och 1920 har Kungl. Maj:t begärt, att ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap, vilket ansetts böra för år 1921 upptagas med oförändrat belopp, 122,655 kronor, skall för sistnämnda år erhålla ett förstärkningsanslag, utgörande 45 procent av det ordinarie anslagets slutsumma.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst 55,200 kronor.

Nybyggnad och underhåll.

22:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 35) att i riksstaten för år 1921 höja ordinarie reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, nu 699,500 kronor med 39,050 kronor till 738,550 kronor. Underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel. [35.]

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 180—191.

Höjningen av förevarande anslag hänför sig till följande poster:

Underhåll av nyuppförda byggnader	kronor	350: —
» » nytillkommen materiel	»	35,400: —
Åtskilliga nya behov	»	3,300: —
Summa	kronor	39,050: —

Därjämte har i likhet med vad som för år 1920 ägt rum till det ordinarie anslagets förstärkning under år 1921 äskats ett extra anslag, uppgående till 20 procent av det ordinarie anslagets slutsumma eller 147,710 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det sätt varpå ifrågavarande anslag jämte förstärkningsanslag beräknats.

Beträffande det ordinarie anslaget hemställer utskottet,

Ökat anslag.

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 höja ordinarie reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, nu 699,500 kronor, med 39,050 kronor till 738,550 kronor.

Förstärkning av reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel.

[36.]

23:o) Under åberopande av vad utskottet under punkt 22 här ovan anfört, får utskottet i anslutning till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 36) hemställa,

att riksdagen må till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 147,710 kronor.

Byggnader i Vaxholms fästning för officerare och underofficerare.

[37.]

24:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 37) dels medgiva att, utöver det av 1918 års riksdag till uppförande av officersbyggnad i Vaxholms fästning beviljade anslaget av 234,850 kronor, för omförmälda ändamål må av de å vissa reservationsanslag uppkomna behållningar av 412,630 kronor användas ett belopp av 115,150 kronor;

dels ock till uppförande av underofficersbyggnad i nämnda fästning på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 196,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 191—197.

För uppförande av officersbyggnad i Vaxholms fästning erfordras enligt numera verkställda beräkningar, utöver förut av riksdagen beviljat anslag å 234,850 kronor, ytterligare 215,150 kronor. Av sistnämnda belopp har innevarande års riksdag redan å tilläggsstat för år 1920 beviljat 100,000 kronor. Återstående merkostnadsbeloppet, 115,150 kronor, har av Kungl. Maj:t ansetts kunna bestridas av uppkomna behållningar å vissa reservationsanslag.

Kungl. Maj:t har därjämte äskat ett anslag av 196,000 kronor för uppförande av underofficersbyggnad i fästningen. Förslag om uppförande av en dylik byggnad framlades för 1918 års lagtima riksdag, men blev då icke av riksdagen godkänt.

Enligt de ritningar, som nu överlämnats till utskottet, skulle för beredande av bostäder åt underofficerare i fästningen uppföras två byggnader, innehållande respektive 3 och 2 lägenheter.

Utskottets yttrande.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om beredande av medel till officersbyggnadens utförande har icke givit utskottet anledning till erinran.

Beträffande det framlagda förslaget till uppförande av underofficersbostäder har det synts utskottet lämpligast att för kostnadernas nedbringande desamma inrymmas i en byggnad, något som även, enligt vad uttryckssättet i statsrådsprotokollet giver vid handen, synes hava varit departementschefens mening. Utskottet har därför icke ansett sig kunna, med den utredning som för närvarande föreligger, tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag till bostädernas anordnande. Då emellertid nya bostäder för underofficerare i Vaxholms fästning snarast möjligt böra komma till utförande, lärer ny plan för bostädernas anordnande böra framläggas för nästkommande års riksdag och anslag för ändamålet, därest så skulle erfordras, kunna beviljas å 1921 års tilläggsstat. Härigenom skulle något avsevärdare dröjsmål icke behöva uppstå.

Utskottet hemställer,

a) att riksdagen må medgiva att, utöver det av 1918 års riksdag till uppförande av officersbyggnad i Vaxholms fästning beviljade anslaget av 234,850 kronor, för omförmälda ändamål må av å vissa i statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 7 januari 1920 angivna reservationsanslag uppkomna behållningar av 412,630 kronor användas ett belopp av 115,150 kronor;

b) att Kungl. Maj:ts framställning om beviljande av medel för uppförande av underofficersbyggnad i nämnda fästning icke må av riksdagen bifallas.

Vatten- och avloppsledningar för befäls- och underbefälsbyggnaderna vid Vaxholms kustartilleriregemente.

[38.]

25:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38) får utskottet under hänvisning till statsrådsprotokollet sid. 197 hemställa,

att riksdagen må av det utav 1918 års riksdag för *anordnande av vatten- och avloppsledningar för befäls- och underbefälsbyggnaderna vid Vaxholms kustartilleriregemente* beviljade reservationsanslaget av 95,000 kronor på extra stat för år 1921 anvisa återstående, ännu icke anvisade beloppet, 25,000 kronor.

Artilleriförrådslokaler inom Vaxholms fästning.

[39.]

Nytt anslag.

26:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 39) får utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna av hemlig natur, hemställa,

att riksdagen må *för uppförande av artilleriförrådslokaler inom Vaxholms fästning* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Motorspruta för Vaxholms fästning.

[40.]

27:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 40) att till anskaffning av en motorspruta för Vaxholms fästning på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 24,000 kronor.

Utredningen i ärendet förekommer å sid. 198—200.

De brandsprutor, som för närvarande äro tilldelade Vaxholms fästning, finnas uppställda å Vaxholmen och vid Oscar-Fredriksborg. Däremot finnes ingen dylik materiel avsedd för anläggningarna å Värmdön. I händelse av eldsvåda därstädes måste därför eldsläckningsmateriel ditföras båtledes från Oscar-Fredriksborg eller Vaxholm, vilket medför en betydande tidsutdräkt och följaktligen i hög grad inskränker möjligheten att i tid ingripa till eldens begränsning. På grund härav och med hänsyn särskilt till det betydande värdet av den i förrådsbyggnaderna å Värmdön förvarade materielen syntes enligt departementschefens mening tillgodoseendet av förevarande krav icke längre böra anstå.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Nytt anslag.

att riksdagen må till *anskaffning av en motorspruta för Vaxholms fästning* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 24,000 kronor.

28:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41) får utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna av hemlig natur, hemställa,

att riksdagen må till *förstärkning av skydd för ett batteri inom Älvsborgs fästning* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

Förstärkning av skydd för ett batteri inom Älvsborgs fästning. [41.] Nytt anslag.

29:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 42) får utskottet under hänvisning till statsrådsprotokollet sid. 201—203 hemställa,

att riksdagen må för *anordnande av vatten- och avloppsledningar för underofficersbostäder vid Göteborgs örlogsdepå* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 31,500 kronor.

Vatten- och avloppsledningar för underofficersbostäder vid Göteborgs örlogsdepå. [42.] Nytt anslag.

30:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 43) att till förbättring av de hygieniska förhållandena inom vissa kustfästningar bevilja ett reservationsanslag av 108,600 kronor och därav å extra stat för år 1921 anvisa ett belopp av 54,300 kronor.

Förbättring av de hygieniska förhållandena inom vissa kustfästningar. [43.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 203—205.

Ifrågavarande anslag avses för följande ändamål:

Inom Karlskrona fästning:

inredning av tre torkrum å Kungsholmsfort	kronor	13,000: —
inredning av ett torkrum å Västra Hästholmsfort	»	4,900: —
anbringande av elektroventilatorer i vissa fästningsverk	»	13,200: —
ångrör och avstängningsanordningar i vissa lokaler å Västra Hästholmsfort	»	3,200: —
varmkammare med tillhörande trummor m. m. i Västra Hästholmsfort och Oscarvärnslinjen	»	14,300: —

Inom Älvsborgs fästning:

skydd mot dagvatten genom asfaltbeläggning	kronor	30,000: —
förbättring och fullständigande av vatten- och avloppsledningar m. m.	»	30,000: —
Summa	kronor	108,600: —

Utskottet, som funnit de föreslagna anordningarna av behovet påkallade, får hemställa,

Nytt anslag.

att riksdagen må till *förbättring av de hygieniska förhållandena inom vissa kustfästningar* bevilja ett anslag av 108,600 kronor och därav å extra stat för år 1921 anvisa såsom reservationsanslag ett belopp av 54,300 kronor.

Övningar.

Kustartilleriets krigsberedskap och övningar.

[44.]

31:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 44) att i riksstaten för år 1921 höja ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, nu 476,300 kronor, med 9,400 kronor till 485,700 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 206—209 i åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande hemliga handlingar, får hemställa,

Ökat anslag.

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 höja ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, nu 476,300 kronor, med 9,400 kronor till 485,700 kronor.

Lega och furagering m. m. för hästar vid kustartilleriet.

[46.]

32:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 46) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, *till lega och furagering m. m. för hästar vid kustartilleriet* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 75,000 kronor.

Artilleribehov.

33:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 47) hemställer utskottet,

Luftförsvar av Karlskrona varv och fästning.

att riksdagen må av det utav 1919 års riksdag för *luftförsvar av Karlskrona varv och fästning* beviljade reservationsanslaget av 54,000 kronor på extra stat för år 1921 anvisa återstående, ännu icke anvisade beloppet, 27,000 kronor. [47.]

34:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 48) att för förvärvande av tillverknings- och nyttjanderätten till en automatisk siktkonstruktion på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

Förvärvande av tillverknings- och nyttjanderätten till en automatisk siktkonstruktion.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 214 av åberopade statsrådsprotokollet.

[48.]

Omförmälta siktkonstruktion, vilken uppfunnits av kaptenen G. Åkerlund, har enligt vad departementschefen upplyst, visat sig överträffa andra kända dylika konstruktioner.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

Nytt anslag.

att riksdagen må *för förvärvande av tillverknings- och nyttjanderätten till en automatisk siktkonstruktion* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

Minväsendet.

35:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 49) hemställer utskottet,

Permanenta mineringar vid kustfästningarna.

att riksdagen må av det utav 1919 års riksdag för *permanenta mineringar vid kustfästningarna* beviljade reservationsanslaget av 100,500 kronor på extra stat för år 1921 anvisa återstående, ännu icke anvisade beloppet, 50,250 kronor. [49.]

Flottan och kustartilleriet.

Tillfällig förhöjning i dagavlöningen för visst manskap vid marinen.

[51.]

36:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 51) får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, medgiva,

a) att tillfällig förhöjning i dagavlöningen må under år 1921 utbetalas till nedannämnda manskap vid marinen, nämligen: till manskap i 2:a lönegraden med 40 öre, till manskap i 3:e lönegraden med 25 öre och till manskap i 4:e lönegraden med 20 öre;

b) att kostnaderna för berörda förhöjning i dagavlöningen må bestridas för flottans manskap från anslaget till avlöning för flottans kårer och stater samt för kustartilleriets manskap från anslaget till avlöning för kustartilleriets personal.

Åtgärder för civilanställning av uttjänt personal vid marinen.

[52.]

37:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 52) får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, *till åtgärder för civilanställning av uttjänt personal vid marinen* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag av 16,400 kronor.

Militär-pedagogisk kurs.

[53.]

38:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 53) att för anordnande av en militär-pedagogisk kurs för officerare vid marinen på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 6,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 220—222 i åberopade statsrådsprotokollet.

Till stöd för framställningen har departementschefen framhållit, att det med hänsyn till den uppfostrarverksamhet, som gentemot den värnpliktiga ungdomen ålåge den militära befälspersonalen, otvivelaktigt vore av största vikt, att denna befälspersonal på lämpligaste sätt utbildas för sitt ansvarsfulla kall.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må *för anordnande av en militär-pedagogisk kurs för officerare vid marinen* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 6,000 kronor. Nytt anslag.

39:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 54) att till försök med långspetsade projektiler må användas ett belopp av 25,000 kronor av å vissa reservationsanslag uppkomna behållningar av 412,630 kronor. Försök med långspetsade projektiler. [54.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 223 av åberopade statsrådsprotokollet.

Kungl. Maj:ts förslag avser att bereda erforderliga medel för fortsättande och slutförande av de försök, som sedan flera år tillbaka pågått för utrönande av en lämpligare form på projektilen än den nuvarande, i syfte att öka artilleripjäsernas skottvidd.

Utskottet, som tagit del av till ärendet hörande hemliga handlingar, får hemställa,

att riksdagen må medgiva, att till försök med långspetsade projektiler må användas ett belopp av 25,000 kronor av å vissa i statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 7 januari 1920 angivna reservationsanslag uppkomna behållningar av 412,630 kronor.

40:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 55) får utskottet hemställa, Försök med minmateriel. [55.]

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, *till försök med minmateriel* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

Diverse.

Personliga lönetillägg. [56.]

41:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, till beredande av *personliga lönetillägg* för år1921 dels åt marindirektören av 1:a graden i flottan C. E. Richson med ett belopp av 2,365 kronor, därav 1,500 kronor må anses såsom lön, 365 kronor såsom dagavlöning och 500 kronor såsom inkvarteringsbidrag, och dels åt flaggkvartersmannen i marinen A. G. Sjöqvist med 580 kronor bevilja på extra stat för nämnda år ett förslagsanslag, högst 2,945 kronor.

Ersättning åt officerare, ingenjörer och intendenter under anställning eller kommendering utrikes. [57.] Ökat anslag.

42:o) I anslutning till vad utskottet under punkt 17:o) av sitt utlåtande nr 12 anfört får utskottet hemställa,

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 öka ordinarie reservationsanslaget till ersättning åt officerare, ingenjörer och intendenter under anställning eller kommendering utrikes, nu 15,000 kronor, med 15,000 kronor till 30,000 kronor

Resestipendium åt läkare vid marinläkarkåren. [58.]

43:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 58) att i riksstaten för år 1921 öka ordinarie reservationsanslaget till resestipendium åt läkare vid marinläkarkåren, nu 2,000 kronor, med 2,000 kronor till 4,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 229 och 230.

Ökningen av detta anslag är beroende på de stegrade resekostnaderna.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Ökat anslag.

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 öka ordinarie reservationsanslaget till resestipendium åt

läkare vid marinläkarkåren, nu 2,000 kronor, med 2,000 kronor till 4,000 kronor.

44:o) I anslutning till vad utskottet under punkt 18:o) av sitt utlåtande nr 12 anfört, får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa, Resestipendier för rektorer och lärare vid skeppsgosseskolorna. [59.] Nytt anslag.

att riksdagen må till *resestipendier för rektorer och lärare vid skeppsgosseskolorna* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 1,000 kronor.

45:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 60) hemställer utskottet, Höjning av dagtraktamentena. [60.]

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, för *bestridande av kostnaderna för den av riksdagen beslutade höjningen av de enligt reserglementet och kungörelsen den 27 maj 1881 utgående dagtraktamentena* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag av 56,000 kronor.

46:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 61) att i riksstaten för år 1921 höja ordinarie förslagsanslaget till flyttningshjälp, nu 22,000 kronor, med 18,000 kronor till 40,000 kronor. Flyttningshjälp. [61.]

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 234 och 235.

Höjningen av förevarande anslag är förorsakad dels av att nya bestämmelser utfärdats rörande beräkningen av flyttningshjälp åt marinens personal, dels ock av de stegrade fraktkostnaderna.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 höja ordinarie förslagsanslaget till flyttningshjälp, nu 22,000 kronor, med 18,000 kronor till 40,000 kronor. Ökat anslag.

47:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 62) dels i riksstaten för år 1921 upptaga anslaget till sjukvård för marinen såsom oförändrat ordinarie förslagsanslag med 175,960 kronor, dels ock med- Sjukvård för marinen. [62.]

giva, att Kungl. Maj:t må med anlitande av ifrågavarande anslag vidtaga erforderliga åtgärder för bestridande av tandvården för marinens manskap såväl i land som ombord.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 236—239.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t föreslagit, hemställer,

att riksdagen må

a) i riksstaten för år 1921 upptaga anslaget till sjukvård för marinen såsom *oförändrat ordinarie förslagsanslag* med 175,960 kronor;

b) medgiva, att Kungl. Maj:t må med anlitande av ifrågavarande anslag vidtaga erforderliga åtgärder för bestridande av tandvården för marinens manskap såväl i land som ombord.

Teknisk utrustning vid vissa matinrättningar.

48:o) Uti en till riksdagen avlåten, den 27 februari 1920 dagtecknad proposition (nr 237), vilken för förberedande behandling hänvisats till statsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till förbättring av den tekniska utrustningen vid vissa marinens matinrättningar på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 122,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

De av Kungl. Maj:t äskade medlen äro avsedda för dels anskaffande av viss teknisk utrustning för anställande av försök i land och ombord med tillämpniug av nya, efter mera rationella grunder uppgjorda spisordningar och dels förbättringar i den tekniska utrustningen vid kustartilleriets matinrättning å Vaxholmen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

Nytt anslag.

att riksdagen må till *förbättring av den tekniska utrustningen vid vissa marinens matinrättningar* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 122,000 kronor.

49:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 64) att för arvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer samt medikamenter, bad m. m. på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 15,115 kronor.

Arvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer samt medikamenter, bad m. m.

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 241—243.

[64.]

Förevarande anslag är i riksstaten för år 1920 upptaget med 14,915 kronor.

Höjningen av anslaget avser att bereda den vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda sjuksköterskan samma löneförmåner som tillkomma marinens sjuksköterskor i Karlskrona.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må *för arvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer samt medikamenter, bad m. m.* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 15,115 kronor.

Ökat anslag.

50:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 65) att i riksstaten för år 1921 höja ordinarie förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m., nu 180,000 kronor, med 70,000 kronor till 250,000 kronor.

Skrivmaterialier och expenser m. m.

[65.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 244.

Höjningen av förevarande anslag är förorsakad av önskvärdheten att bringa anslagsbeloppet i bättre överensstämmelse med de utgifter, som skola bestridas från detsamma.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 höja ordinarie förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m., nu 180,000 kronor, med 70,000 kronor till 250,000 kronor.

Ökat anslag.

51:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 66) att i riksstaten för år 1921 höja ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader från 34,991 kronor, med 15,017 kronor till 50,008 kronor.

Tryckningskostnader.

[66.]

Utredningen i ärendet förekommer i statsrådsprotokollet sid. 244 och 245.

Jämväl höjningen av förevarande anslag är betingad av att detsamma under de senare åren måst med betydande belopp överskridas.

Därjämte har en jämkning skett i anslagets slutsumma för huvudtitelns avjämnande.

Utskottet hemställer,

Ökat anslag.

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 höja ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader från 34,991 kronor med 15,000 kronor till 49,991 kronor; dock att i anslaget må göras den jämkning, som erfordras för jämnande av huvudtitelns slutsumma.

Hyresutgifter.

[67.]

52:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 67) att till bestridande av vissa hyresutgifter under sjöförsvaret på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst 64,600 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 245—250.

Förevarande anslag, som i innevarande års riksstat är upptaget med 58,600 kronor, har med anledning av höjd hyresersättning för sjökrigshögskolans lokal föreslagits ökat med 6,000 kronor till 64,600 kronor.

Därjämte har det under anslaget ingående hyresbidraget till sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona av Kungl. Maj:t beräknats till 1,600 kronor mot förut 1,000 kronor genom sammanslagning av sistnämnda hyresbidrag med det tidigare till underofficerskorpralssällskapet utgående likaledes under detta anslag beräknade hyresbidraget å 600 kronor.

I sitt utlåtande nr 12 punkt 20:o) har utskottet yttrat sig rörande förhöjningen av hyresersättningen för sjökrigshögskolans lokal för innevarande år, varvid utskottet tillika framhållit, att, då ifrågavarande hyresbelopp måste anses vara synnerligen högt, det syntes böra tagas under övervägande, om ej annan och billigare lokal kunde beredas sjökrigshögskolan.

Detta uttalande har numera av riksdagen godkänts.

Under erinran härom får utskottet, som ansett sig böra för närvarande tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

Ökat anslag.

att riksdagen må *till bestridande av vissa hyresutgifter under sjöförsvaret* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 64,600 kronor.

Tillfällig löneförbättring för viss personal vid marinen.

[68.]

53:o) Rörande Kungl. Maj:ts framställning (punkt 68) om tillfällig löneförbättring för viss personal vid marinen kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härmed för riksdagen anmäla.

54:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 69) hemställer utskottet, Extrabiträden å flottans stationer och inom kustfästningarna.

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, *för anställande av extra biträden å flottans stationer och inom kustfästningarna* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 69,100 kronor. [69.]

55:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 70) hemställer utskottet, Biblioteksverksamheten för underbefäl och manskap vid marinen.

att riksdagen må, i likhet med vad som för innevarande år ägt rum, *till understödjande av biblioteksverksamheten för underbefäl och manskap vid marinen* på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 8,200 kronor. [70.]

56:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 71) att för beredande av semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag av 140,000 kronor. Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 257—259 i åberopade statsrådsprotokollet. [71.]

För beredande av semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare beviljade 1920 års lagtima riksdag å såväl extra stat för år 1920 som å tilläggsstat för år 1919 särskilda förslagsanslag å 115,000 kronor.

Med ledning av de verkliga kostnaderna för under år 1919 medgiven semester åt ifrågavarande arbetare har Kungl. Maj:t upptagit det för år 1921 för ifrågavarande ändamål behövliga anslaget till 140,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må *för beredande av semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag av 140,000 kronor. Ökat anslag.

Sjökarteverket.

57:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag rörande *dels* förhöjning i det till sjökarteverket uppförda ordinarie anslaget (punkt 72), *dels ock* anslag till utförande av sjömätningar och för redigering och utgivning av tidskriften »Underrättelser för sjöfarande» (punkt 73), kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen Sjökarteverket m. m. [72—73.]

anmäla.

Övriga ordinarie anslag.

Övriga ordinarie anslag.

58:o) Beträffande de ordinarie anslag under riksstatens för år 1920 femte huvudtitel, vilka här ovan icke blivit särskilt omförmälda, får utskottet erinra, att, på grund av lant- och sjöförsvarsdepartementens sammanslagning till ett departement, försvarsdepartementet, anslagen till departementschefen och departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli samt kommandoexpeditionen böra ur riksstaten uteslutas. Likaledes skola på grund av ändrad ärendesfördelning mellan statsdepartementen, anslagen till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna samt anslagen till nautisk-meteorologiska byrån och till ålderstillägg för personalen vid samma byrå överflyttas till annan huvudtitel. I avseende å övriga ej särskilt omförmälda ordinarie anslag har någon förändring icke av Kungl. Maj:t ifrågasatts.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må

a) ur riksstaten utesluta å nuvarande femte huvudtiteln uppförda anslagen till departementschefen och till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli och kommandoexpeditionen;

b) i riksstaten för år 1921 under fjärde huvudtiteln, avd. III. Sjöförsvaret, med oförändrade belopp uppföra samtliga nu under riksstatens femte huvudtitel uppförda ordinarie anslag, vilka icke här ovan särskilt omförmälts.

Stockholm den 14 maj 1920.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, N. A. Nilsson, H. F. Lamm, J. L. Widell, C. G. Ekman, O. U. B. Olsson, E. A. Hallin, C. P. V. Nilsson, J. Nilsson* i Malmö och *P. M. Olsson* samt

från andra kammaren: herrar *A. Wiklund* i Brattfors, *J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup, *W. Bäckström, J. Erlansson, O. Nilsson* i Örebro, *K. A. W. Björck, K. E. W. Söderhielm* och *S. E. Ljungqvist.*

Tabell över anslagen under riksstatens för år 1921 *fjärde* huvudtitel.

Försvarsdepartementet.

Sjöförsvaret.

Sjöförsvaret.	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Marinförvaltningen och marinstaben.				
Marinförvaltningen			140,600	
Vikariatsersättning m. m. i marinförvaltningen, *förslagsanslag*, högst				25,120
Förstärkning av arbetskrafterna i marinförvaltningen, *förslagsanslag*, högst				20,850
Marinstaben			7,400	
Säger för marinförvaltningen och marinstaben	.....	.....	148,000	45,970
Undervisningsverken.				
Sjökrigshögskolan, *reservationsanslag*			27,625	
Sjökrigsskolan, *reservationsanslag*			48,469	
Skeppsgosseskolor			76,800	
Marinintendentskolan, *reservationsanslag*			11,975	
Säger för undervisningsverken	.....	.....	164,869	
Flottan.				
Avlöning, ersättningar m. m.				
Avlöning för flottans kårer och stater, *förslagsanslag*	6,531,245			
Rekapitulations- och avskedspremier vid flottan, *förslagsanslag*	143,000			
Extra lönetillägg, *förslagsanslag*		500		
Ersättning för rustning och rotering, *förslagsanslag*	2,790		6,677,035	500
Intendenturen.				
Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, *reservationsanslag*	497,756			
Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, *förslagsanslag*, högst		224,000		
Naturaunderhåll åt personal vid flottan, *förslagsanslag*	2,098,436			
Rörelsekapital för marketenteriet vid flottans varv i Stockholm, *reservationsanslag*		10,000	2,596,192	234,000

	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Nybyggnad och underhåll.				
Flottans nybyggnad och underhåll, *reservationsanslag*	2,945,050			
Förstärkning av reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll, *förslagsanslag*, högst		589,010		
Reparation av portarna till dockorna n:r 1 och 3 å flottans varv i Karlskrona, *reservationsanslag*		60,000		
Sanitära anordningar vid flottans varv i Karlskrona, *reservationsanslag*		30,000		
Införande av värmeledning i kasern III vid flottans station i Stockholm, *reservationsanslag*		70,000		
Utvidgning av varmbadinrättningen vid flottans station i Stockholm, *reservationsanslag*		22,000		
Örlogsdepå vid Härnösand, *reservationsanslag*		672,000	2,945,050	1,443,010
Övningar.				
Flottans krigsberedskap och övningar, *reservationsanslag*	4,027,000			
Förstärkning av reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, *förslagsanslag*, högst		805,000		
Sjöbeväringens avlöning och beklädnad m. m., *förslagsanslag*	851,984		4,878,984	805,000
Artilleribehov.				
Skjutförsök och inskjutning av kanoner, *reservationsanslag*			40,000	
Torped- och gnistsignalväsendet m. m.				
Anskaffning av torpeder, *reservationsanslag*		421,500		
Försök med torped-, gnist- och flygmateriel, *reservationsanslag*		50,000		471,500
Säger för flottan	.....	.....	17,137,261	2,954,010
Kustartilleriet.				
Avlöning.				
Avlöning för kustartilleriets personal, *förslagsanslag*	1,666,786			
Rekapitulations- och avskedspremier vid kustartilleriet, *förslagsanslag*	51,000		1,717,786	
Intendenturen.				
Beklädnad åt kustartilleriets manskap, *reservationsanslag*	122,655			
Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap, *förslagsanslag*, högst		55,200		
Naturaunderhåll åt personal vid kustartilleriet, *förslagsanslag*	530,900		653,555	55,200
Nybyggnad och underhåll.				
Underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, *reservationsanslag*	738,550			
Förstärkning av reservationsanslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, *förslagsanslag*, högst		147,710		

	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Vatten- och avloppsledningar för befäls- och underbefälsbyggnaderna vid Vaxholms kustartilleriregemente, *reservationsanslag*		25,000		
Artilleriförrådslokaler inom Vaxholms fästning, *reservationsanslag*		50,000		
Motorspruta för Vaxholms fästning, *reservationsanslag*		24,000		
Förstärkning av skydd för ett batteri inom Älvsborgs fästning, *reservationsanslag*		10,000		
Vatten- och avloppsledningar för underofficersbostäder vid Göteborgs örlogsdepå, *reservationsanslag*		31,500		
Förbättring av de hygieniska förhållandena inom vissa kustfästningar, *reservationsanslag*		54,300	738,550	342,510
Övningar.				
Kustartilleriets krigsberedskap och övningar, *reservationsanslag*	485,700			
Kustartilleribeväringens avlöning och beklädnad m. m., *förslagsanslag*	430,000			
Krigsövningar vid kustfästningarna, *reservationsanslag*	20,000			
Lega och furagering m. m. för hästar vid kustartilleriet, *förslagsanslag*, högst		75,000	935,700	75,000
Artilleribehov.				
Luftförsvar av Karlskrona varv och fästning, *reservationsanslag*		27,000		
Förvärvande av tillverknings- och nyttjanderätten till en automatisk siktkonstruktion, *reservationsanslag*		10,000		37,000
Minväsendet.				
Permanenta mineringar vid kustfästningarna, *reservationsanslag*				50,250
Säger för kustartilleriet	.....	.....	4,045,591	559,960
Flottan och kustartilleriet.				
Reservstat för marinen, *förslagsanslag*			39,111	
Åtgärder för civilanställning av uttjänt personal vid marinen, *förslagsanslag*				16,400
Militär-pedagogisk kurs för officerare vid marinen, *reservationsanslag*				6,000
Försök med minmateriel, *reservationsanslag*				25,000
Säger för flottan och kustartilleriet	.....	.....	39,111	47,400

	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Diverse.				
Personliga lönetillägg, *förslagsanslag*, högst				2,945
Ålderstillägg, *förslagsanslag*			42,000	
Ersättning åt officerare, ingenjörer och intendenter under anställning eller kommendering utrikes, *reservationsanslag*			30,000	
Resestipendium åt läkare vid marinläkarkåren, *reservationsanslag*			4,000	
Resestipendier för rektorer och lärare vid skeppsgosseskolorna, *reservationsanslag*				1,000
Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*			55,500	
Höjning av dagtraktamentena, *förslagsanslag*				56,000
Flyttningshjälp, *förslagsanslag*			40,000	
Sjukvård för marinen, *förslagsanslag*			175,960	
Uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar, *förslagsanslag*			425,000	
Förbättring av den tekniska utrustningen vid vissa marinens matinrättningar, *reservationsanslag*				122,000
Arvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer m. m., *förslagsanslag*, högst				15,115
Skrivmaterialier och expenser m. m., *förslagsanslag*			250,000	
Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m., *förslagsanslag*			40,000	
Tryckningskostnader, *förslagsanslag*			49,991	
Diverse behov			22,254	
Extra utgifter, *reservationsanslag*			105,000	
Hyresutgifter, *förslagsanslag*, högst				64,600
Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, *förslagsanslag*			65,000	
Tillfällig löneförbättring för viss personal vid marinen, *förslagsanslag*				* 1,200,000
Extra biträden å flottans stationer och inom kustfästningarna, *förslagsanslag*, högst				69,100
Biblioteksverksamheten för underbefäl och manskap vid marinen, *reservationsanslag*				8,200
Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare, *förslagsanslag*				140,000
Säger för diverse	.....	.....	1,304,705	1,678,960
Sjökarteverket.				
Sjökarteverket:				
Bestämt anslag	** 78,200			
Förslagsanslag	** 5,000			
Reservationsanslag	** 49,000		132,200	
Sjömätningar, *reservationsanslag*				** 233,200
Tidskriften »Underrättelser för sjöfarande», *reservationsanslag*				** 38,000
Säger för sjökarteverket	.....	.....	132,200	271,200
Säger för sjöförsvaret	.....	.....	22,971,737	5,557,500

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.
** Häröver har avgivits särskilt utlåtande.

Stockholm, K. L. Beckmans Boktr., 1920.